

98. møde

Mandag den 16. august 1993 kl. 13.30

Dagsorden:**1) Eventuelt: Første behandling af beslutningsforslag nr. B 107:**

Forslag til folketingsbeslutning om et øget dansk engagement ved FN's fredsbevarende styrke i det forhenværende Jugoslavien (UN-PROFOR).

Af udenrigsministeren (Niels Helveg Petersen).

2) Eventuelt: Første behandling af beslutningsforslag nr. B 106:

Forslag til folketingsbeslutning om stop for tvangsudkommandering af soldater til områder uden for det egentlige NATO-område.

Af Annette Just (FP) m.fl.

Meddelelser fra formanden:**Formanden:**

Jeg vil gerne, inden vi starter forhandlingen, gøre et par bemærkninger. Den ene er, at vi har jo lidt usædvanlige forhold i salen. Vi har bl.a. det forhold, at vi har løse stole, at der ikke er tæppe på gulvet, og at adgangsforholdene er anderledes, end de plejer at være. Det betyder, at det er ekstra nødvendigt, at man færdes i ro, og at der er så lidt samtale i salen som overhovedet muligt.

Det være sagt allerede nu: Så lidt færdsel som muligt og så lidt samtale som muligt.

Og så finder jeg det rigtigt allerede på nuværende tidspunkt at gøre opmærksom på, at jeg ikke forventer, at det vil være muligt at indkalde Folketinget til møde i forbindelse med andenbehandlingen førend i morgen kl. 13. Så jeg tror rolig, man kan indstille sig på, at der først bliver møde i Tinget i morgen kl. 13. Definitivt besked vil blive givet ved mødets afslutning.

Samtykke til behandling:**Formanden:**

De to sager, der er opført på dagsordenen, kan kun med Tingets samtykke behandles i dette møde, men hvis ingen gør indsigelse, betragter jeg samtykket som givet. (Ophold). Det er givet.

Den første sag på dagsordenen var:

1) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 107:

Forslag til folketingsbeslutning om et øget dansk engagement ved FN's fredsbevarende styrke i det forhenværende Jugoslavien (UN-PROFOR).

Af udenrigsministeren (Niels Helveg Petersen).

(Fremsat 16/8 93).

Forslaget sattes til forhandling.

Formanden:

Efter ønske skal jeg fastsætte en taletid på 15 minutter for ordførerne i første omgang og 5 minutter i anden omgang.

Forhandling**Ove Fich (S):**

Mange aviser har i de sidste dage skrevet om, at vi i dag skal træffe en historisk beslutning her i Folketinget. De har ret, for så vidt som vi ved denne lejlighed tager grundlovens § 19, stk. 2, i anvendelse. Den siger som bekendt, at regeringen skal indhente Folketingets samtykke, når der kan tænkes anvendt militære magtmidler mod en fremmed stat.

Set i det lys er beslutningen i dag historisk – det er et vidtgående skridt – men set i forhold til, hvad der tidligere er besluttet om den danske indsats i eks-Jugoslavien, er beslutningen i dag ikke fundamentalt anderledes. Den er en logisk følge. Det er nemlig vigtigt at gøre sig klart, at Folketingets samtykke i henhold til grundlovens § 19, stk. 2, kun er nødvendigt i henhold til udsendelsen af nogle få danske soldater til Tuzlaområdet, mens den ikke er nødvendig i forhold til udsendelse af hovedstyrken

[Ove Fich]

til Tuzla og heller ikke i forhold til den langt mere vidtgående beslutning om mulig bombing af serbiske mål, da danske fly ikke deltager.

Selv om Folketingets medvirken således ikke er nødvendig i spørgsmålet om eventuelle bombing, er det alligevel Socialdemokratiets opfattelse, at det er overordentlig væsentligt med en debat herom, så regeringen får en klar fornemmelse af Folketingets holdning. Vi har alle et ansvar for udviklingen i det tidligere Jugoslavien, og det er vigtigt, at hvert enkelt medlem af Folketinget tager stilling til dette ansvar uanset de formelle regler.

Jeg er sikker på, der er mange – nogle enkelte her og måske især uden for huset – der stiller spørgsmålet: Skal vi overhovedet blande os i konflikten i Bosnien-Hercegovina? Underforstået: Det har de svært ved at se en grund til.

For mig at se er der gode grunde. Vi skal redde befolkningen bedst muligt gennem borgerkrigen. Vi kan ikke blot se til, vi har en humanitær opgave. Det er derfor, FN har soldater i Bosnien-Hercegovina. Deres opgave er – det er vigtigt ikke at glemme det – at sikre, at nødforsyningerne kommer igennem til de nødlidende. Soldaterne skal beskytte konvojerne, men ikke tage del i konflikten.

På det område har FN-indsatsen været en succes. Under ofte yderst vanskelige vilkår har FN-soldaterne sammen med nødhjælpsarbejderne givetvis reddet hundredtusinder, bl.a. sidste vinter, fra døden. Der skal derfor også fra min side i denne sammenhæng lyde en meget stor tak for indsatsen i nødhjælpsarbejdet.

Skal denne opgave lykkes i fremtiden, er det nødvendigt til stadighed at have åbne nødhjælpsveje, og her kommer vi så til det aktuelle problem. Serberne har nu en sådan kontrol over området ved Sarajevo, at de i realiteten kan kontrollere alle tilførsler til og fra byen, og de har dermed mulighed for at strangulere byen. Det er uacceptabelt, hvis de gør brug af denne mulighed. Selv med deres tilbagetrækning inden for de sidste døgn må det være ultimativt, at nødhjælp skal kunne bringes uhindret frem til byen.

Den anden grund til at være i området bliver nu, når Folketinget giver sit samtykke, at sikre en række områder, hvor den muslimske befolkning, der er den mest truede, kan leve i fred, indtil der findes en bredt accepteret løs-

ning på konflikten mellem landets forskellige befolkningsgrupper. Jeg skal vende tilbage til disse sikre zoner om lidt.

Det centrale er imidlertid at huske og holde fast ved, at vi er i Bosnien-Hercegovina af humanitære grunde. Vi er der ikke for at deltage i en krig, vi er der for at redde mennesker. Det er der nogle der er imod. Der er nogle, som mener, at mennesker i nød blot skal overlades til deres egen skæbne. Jeg kan kun ønske for dem, der har en så umenneskelig holdning, at de aldrig selv må komme i nød og så møde nogle af deres ligesindede.

Mange spørger vel i disse dage også sig selv og andre: Kommer vi nu i krig? Militær magt-anvendelse er jo krig. Er NATO ikke en forsvarspagt? Hvorfor skal NATO-fly nu angribe uden for NATO-landenes område? Spørgsmålene her er mange og væsentlige og svarene lige så væsentlige.

For det første: Danmark bliver ikke part i en krig. Med vores placering af soldater i Tuzla-området vil vi beskytte en civilbefolkning. Når grundloven alligevel kommer i anvendelse, er det, fordi vi agter at beskytte denne befolkning, om nødvendigt med militære magtmidler. Det er helt i forlængelse af FN's resolutioner om etableringen af sikre zoner. Vi handler på et mandat fra verdenssamfundet. Vi kommer heller ikke ind og bliver part i en krig ved et eventuelt luftbombardement. Danske fly deltager ikke heri, og det er som tidligere nævnt netop grunden til, at vi ikke skal bruge grundlovens § 19, stk. 2, i denne sammenhæng.

Så til NATO-problematikken. Det er klart, at NATO er en forsvarsorganisation. I mange år under den kolde krig var dens opgave at sikre samarbejdet om beskyttelse af medlemsstaternes territorier mod fremmede angreb. I dag har opgaven fået en ny dimension. Da truslen mod NATO-landene ikke længere er et massivt angreb fra fjendtligsindede lande, men i stedet er, at en lokal eller regional konflikt skal brede sig, så er det en helt naturlig opgave at sikre, at sådanne konflikter inddæmnes og helst løses. Det er hermed også et forsvar af NATO-landene.

Desuden har NATO-landene påtaget sig en ekstra opgave ved at tilbyde at stille NATO's struktur og styrker til rådighed for FN og CSCE ved disse organisationers forsøg på at udfylde deres rolle som konfliktløser. Der er

[Ove Fich]

derfor ikke tale om, at NATO af sig selv kan operere uden for medlemslandenes territorium. Dette kan kun ske, såfremt FN eller CSCE anmoder herom.

I den konkrete situation har NATO-rådet for to uger siden truffet beslutning om at stå til rådighed for FN, såfremt FN måtte ønske det. Det er altså helt i overensstemmelse med NATO's nye rolle, og det er værd at bemærke, at der var enighed herom blandt de 16 medlemslande.

Det er i den forbindelse vigtigt at gøre sig klart, hvad formålet med de mulige bombardementer egentlig er. Formålet er ikke at bombe sig igennem til en militær løsning. Hensigten er ikke at bombe serberne tilbage til de områder, de havde, før konflikten startede. Konflikten i Bosnien-Hercegovina kan nemlig ikke løses med militære midler. Formålet er i stedet at gøre det helt klart, at FN ikke accepterer serbernes strangulering af Sarajevo eller hindringer for nødhjælpen i Bosnien-Hercegovina i det hele taget. Advarslerne er blevet givet, og det kan blive nødvendigt at vise, at det ikke blot er tomme trusler. Det må stå helt klart for parterne, at FN har viljen og evnen til at gribe til militære midler, hvis man ikke efterlever de klare krav om beskyttelse af civilbefolkningen.

Det er ikke acceptabelt, at forhandlingerne under ledelse af lord Owen og Thorvald Stoltenberg, der er den eneste vej til at finde en varig løsning, må føres samtidig med, at en af parterne skånselsløst udnytter sin militære overlegenhed. Serberne har fået at vide, at det er uacceptabelt, men de har hidtil kunnet gøre det gratis.

Eventuelle bombardementer skal derfor ses som en støtte til fredsforhandlingerne. De tjener et civilt formål. Derfor er det også godt, at der er to steder, beslutningerne skal træffes, hvis bombardementerne bliver aktuelle, både i NATO-rådet og hos FN's generalsekretær, hvor sidstnævnte naturligvis vil træffe sin beslutning bl.a. ud fra en vurdering af effekten på fredsforhandlingerne samt sikkerheden for FN-soldaterne og for nødhjælpen.

I den sammenhæng hører man i øvrigt også en række røster, som siger: Hvorfor har I dog ikke bombet for længe siden? Hvorfor modsatte I jer USA's krav om bombninger for flere måneder siden?

Svaret er enkelt: Hovedparten af de større europæiske lande var imod. Man frygtede, at bombningerne ville afspore forhandlingsprocessen. Den var jo lige ved at lykkes. Lad os ikke glemme, at Vance-Owen-planen var meget tæt på at blive accepteret. Muslimerne, kroaterne og Serbiens præsident, Milosevic, sagde god for den, men en afstemning blandt serberne i Bosnien væltede den. Var denne plan blevet vedtaget, havde befolkningen været sparet for mange lidelser. Den var altså værd at satse på.

Desværre blev udgangen på debatten om bombningerne samt det fejlslagne forsøg på at få Vance-Owen-planen vedtaget, at enigheden i FN's Sikkerhedsråd samlede sig om den mindste fællesnævner, nemlig sikringen af den muslimske befolkning i en række zoner under beskyttelse af FN-soldater. Dermed løsnede man presset mod serberne, og det har i de sidste måneder ført til en forværring af situationen.

Derfor kan bombninger ikke længere udelukkes som et middel til at stoppe den ene parts militære fremrykning mod de områder, der efter den nye plan om sikre zoner skal udgøre disse. Planen om sikre zoner har naturligvis ingen fornuft, hvis de er udslettet, inden de overhovedet etableres.

Hermed kommer vi til det spørgsmål, som Folketinget i dag også skal behandle, nemlig at udsende en dansk kampvognsenhed til Tuzla i det nordlige Bosnien som en del af den fællesnordiske styrke.

I Socialdemokratiet finder vi det glædeligt, at det nu endelig er lykkedes for FN at få sammensat den nødvendige styrke på 7.600 soldater til at beskytte befolkningen i de sikre zoner. Specielt glædeligt er det selvfølgelig, at de nordiske lande har vist sig i stand til at samarbejde om en fælles styrke på 1.200 soldater til indsats.

Tuzlaområdet er i øvrigt specielt meningsfyldt at gøre en indsats i, idet alt tyder på, at også i tiden efter at en løsning er fundet, vil det være en central del af et muslimsk område. Såfremt der finder en tredeling sted af Bosnien-Hercegovina, vil Tuzla givetvis høre til den muslimske del.

Når Danmark stiller med kampvogne og mandskab hertil, er det efter forhandling med svenskerne, så deres lettere bevæbnede enhe-

[Ove Flich]

der kan opnå en beskyttelse. Men jeg vil sige ligeud: Disse kampvogne er også den bedst tænkelige beskyttelse af vore soldater. Vi tilstræber til enhver tid den maksimale sikkerhed for vore soldater. Samtidig sender vi også til Tuzla en lille gruppe soldater i et såkaldt luftstøttekoordinationshold. Det finder vi også positivt, idet det muliggør effektiv støtte fra fly, såfremt dette behov skulle opstå i en tilspidset situation. Det er altså yderligere et bidrag til sikkerheden for vore folk.

Det er i øvrigt ikke blot omkring Tuzla, vi tænker på vore soldaters sikkerhed. Det er et spørgsmål af yderste vigtighed ved alle vore udsendelser af soldater. Jeg mener, at vore soldater både i Bosnien-Hercegovina og i Kroatien er godt sikret, men alt kan jo desværre ske.

Lad det i denne sammenhæng være helt klart, at det ikke uden videre kommer på tale at trække de danske soldater hjem, som nogle folketingsmedlemmer vistnok foreslog for få dage siden. Vi har overgivet kompetencen over disse soldater til FN, og det er FN, der beslutter, hvis soldaterne skal trækkes ud af et område. Naturligvis kan ingen regering fraskrive sig muligheden for at trække sine soldater hjem, men det må stå helt klart, at det ikke er hensigten.

I forbindelse med udsendelsen af den nye styrke fremgår det klart af beslutningsforslaget, at der er tale om frivillighed for de udsendte forstået på den måde, at man har ret til at melde fra med angivelse af begrundelse herfor. Hermed følger man den procedure, vi hidtil har brugt, når vi sendte soldater til Bosnien-Hercegovina. Det er vi helt tilfredse med. Vi skal ikke i denne situation nu til at diskutere, om det er den rigtige metode. Men lad det være klart, at vi ser meget frem til at få en permanent løsning af dette problem som aftalt mellem forsvarsforligets partier. Vi håber, det vil blive fastsat i forbindelse med fastlæggelsen af lovgrundlaget for den internationale styrke senere i indeværende kalenderår.

Fra forskellige sider hører man kritiske røster om, at den danske indsats i Bosnien-Hercegovina er halvhjertet, og at der er blevet spildt mange muligheder undervejs. Jeg mener ikke, man med nogen ret kan kalde den danske indsats for halvhjertet. Vi vil med dette beslutningsforslag nå op på at have 1.300 soldater i eks-Jugoslavien, og vi vil have noget af det

bedste udstyr i området. Vi ligger hermed helt i top i forhold til andre lande med vort bidrag.

Derimod er det jo sandt, at der er blevet spildt nogle muligheder undervejs. Vesteuropa var på grund af indbyrdes uenighed mellem landene alt for langsom til at gribe ind i konflikten i eks-Jugoslavien. Den skulle have været taget i opløbet, for alle vidste jo, hvad der var på vej. Det fortælles også, at der er behov for mere vilje til at træffe fælles beslutninger, også de svære, i det europæiske samarbejde, så potentielle konflikter ikke får lov til at udvikle sig ud i det ukontrollable.

Fra starten af konflikterne i eks-Jugoslavien har vi satset meget på sanktioner som et middel til at presse parterne til forhandlingsbordet. Alt tyder på, at de nu begynder for alvor at virke på Serbiens økonomi. Men indførelsen af dem var for langsom, og især har det været meget svært at få etableret en ordentlig kontrol med deres overholdelse. Her er der fortsat en del, der kan gøres bedre. Konkret kunne vi ønske os en udvidelse af FN's mandat, så FN-styrker får mulighed for at kontrollere transporternes indhold ved grænserne. Det skulle især give mulighed for en effektiv kontrol ved grænsen mellem Makedonien og Serbien.

Når løsningen bliver fundet – forhåbentlig meget snart – tyder alt desværre på, at den endnu en gang vil levere et bevis for, at vold betaler sig. Der vil næppe blive fundet en retfærdig løsning på kroaternes, muslimernes og serbernes strid om herredømmet over Bosnien-Hercegovina. Krigens sejrherre dikterer.

Og alligevel: Var vi ikke gået ind med vore mæglingsbestrebelsers, ville uretfærdigheden være blevet endnu større. Det internationale samfund vil trods alt vise sig at have øvet en påvirkning, om end den har været for svag til at sikre retfærdigheden. Men det er så samtidig en markering af, at der er behov for et stærkere internationalt samfund. FN skal styrkes, så det kan leve op til de mange og vanskelige opgaver, som systemet konfronteres med nu og i fremtiden.

I Socialdemokratiet støtter vi ubetinget en indsats for styrkelse af de internationale organisationer, men det er ikke nok at styrke dem i teorien. Det er netop ved at deltage i løsningen af problemerne her og nu, at vi tilfører de internationale organisationer den nødvendige prestige og den nødvendige handlekraft. Det

[Ove Fich]

kræver offervilje af hvert enkelt land, og det er ud fra det udgangspunkt, vi i Socialdemokratiet støtter regeringens beslutningsforslag.

Ahlmann-Ohlsen (KF):

Det Konservative Folkeparti støtter regeringens forslag, som vi finder fremadrettet og nødvendigt, og som lever op til Danmarks humanitære forpligtigelser.

Forslaget er fremadrettet, fordi det ønsker et opgør med de rædsler, vi daglig er vidne til i det tidligere Jugoslavien. Det er nødvendigt, fordi det internationale samfund for længe har været handlingslammet, og det lever op til Danmarks humanitære forpligtigelser, fordi der vil være tale om, at Danmark nu kræver, at en grufuld gidseltilværelse for hundredtusinder af medeuropæere skal have en afslutning.

Der må trækkes en streg i sandet, hed det sig efter Iraks besættelse af Kuwait i 1990. Nu må tiden være inde, da en streg skal kunne trækkes i blandt andet bjergene omkring Sarajevo.

Kamphandlerne i det tidligere Jugoslavien indeholder mange aspekter, motiver og forudsætninger. Men det dominerende i hændelsesforløbet er, at mange totalitære kræfter, især serberne, har ansvaret for, at store dele af det tidligere Jugoslavien i dag er forvandlet til en slagmark, hvor tortur, etniske udrensninger samt sågar serbiske trusler om anvendelse af atomvåben mod NATO's område er en del af den europæiske dagligdag.

Våbenhviler, forhandlingssammenbrud, tilsagn om troppetilbagetrækninger er ting, vi har hørt om til bevidstløshed, men til hvilken nytte? Jo, aggressorerne har oftest vundet tid, og den har de brugt til nye fremrykninger og nye grufulde terrorangreb. Her og nu trues en lang række bosniske samfund – herunder Sarajevo.

Det er, hvad vi oplever her i 1993 midt i vort eget Europa. Minoriteter i gamle europæiske kultursamfund er ved at blive hensynsløst udryddet – intet mindre. Historien frembyder desværre rædselsbilleder på stribe, hvis man slår efter, men vi skal om til de mest grusomme kapitler for at finde noget, der kan sammenlignes med det, som bl.a. Sarajevos befolkning i disse måneder oplever. Men nu må der skabes en metode, så der kan siges stop.

Utroværdige våbenhviler og indholdsløse dialoger må nu erstattes af en stærk internatio-

nal FN-trussel. Kun herigennem forhindres flere myrderier på uskyldige, yderligere fornedrelse og dybere armod. FN og dermed verdenssamfundet må nu gives mulighed for at anvende midler, der kan medvirke til at standse den aggressive adfærd.

NATO-landene har på FN's foranledning forberedt sig på at gå i aktion. På to på hinanden følgende møder har NATO-kredsen tilkendegivet, at de er rede til at handle, hvis FN beder om det. Målet er at kunne gennemføre kontrollerede bombardementer med det formål at få borgerkrigen bragt i en afsluttende fase.

Den konservative politik omkring konflikten på Balkan har været præget af vilje til yderligere internationalt engagement med størst mulig sikkerhed for de involverede styrker. Hertil er vi nu kommet: vilje til yderligere internationalt engagement. Det var i øvrigt, hvad vi allerede i 1949 accepterede, da vi underskrev De Forenede Nationers charter.

NATO's beslutning om i givet fald at bombardere bl.a. stillinger omkring Sarajevo må ikke forblive en tom trussel. Hvis ikke kvælertaget på Sarajevo bliver bragt til standsning, så livsnødvendige forsyninger kan bringes frem, får aggressorerne til sidst held med deres politik: en total etnisk udrensning og en reel fjernelse af den bosniske republik fra landkortet.

En optrapning af FN's og NATO's militære indsats må selv sagt vurderes i lyset af den rolle, FN's landstyrker har. Men vi synes, det er lidt urimeligt at antyde, at årsagen til USA's ønske om at fremme bombardementerne i det tidligere Jugoslavien skulle være den, at USA ikke har landtropper i den del af området. Hvor ofte har USA dog ikke arbejdet med store internationale opgavers løsning både til vands, til lands og i luften uden stor europæisk medvirken?

Det Konservative Folkeparti støtter således forslaget. Derved lever Danmark op til sit internationale ansvar for at bekæmpe uretten i Bosnien.

Helge Adam Møller (KF):

Det Konservative Folkeparti siger altså ja – af fire overordnede grunde.

Vi siger ja, fordi FN har opfordret Danmark og andre lande til at løse denne humanitære hjælpeopgave.

[Helge Adam Møller]

Vi siger ja, fordi det er i overensstemmelse med de holdninger og den politik, som vi Konservative har ønsket at FN skulle stå for i forbindelse med skabelsen af en ny verdensorden.

Vi siger også ja, fordi denne aktion kan sætte gang i seriøse fredsforhandlinger og derved forhindre, at den muslimske befolkning bliver fordrevet og de landområder, de endnu besidder, frataget dem med magt i løbet af nogle få måneder.

Endelig som det fjerde siger vi ja, fordi Danmark selvfølgelig har et politisk og et moralsk medansvar for udviklingen i Europa.

Jeg vil godt understrege og understrege meget stærkt, at formålet med denne nordiske styrke og dermed også de 125 ekstra danske soldater ikke er at intervenere i borgerkrigen. Danmark og FN skal ikke være krigsførende. Det, de danske og de nordiske FN-soldater skal, er at yde en militær beskyttelse af et område, nemlig Tuzla, som af FN er erklæret for et sikkert område sammen med seks andre. Det er altså et område, hvor civile mennesker har søgt beskyttelse mod borgerkrigen.

Hvad er så opgaverne for de danske og de nordiske soldater? Ja, de skal, fremgår det klart af Sikkerhedsrådets resolution, beskytte og sikre området Tuzla, de skal afskrække fra angreb, de skal for det tredje overvåge den eksisterende våbenhvile, de skal fremme tilbagetrækningen af militære og paramilitære enheder fra eller omkring området Tuzla, og de skal for det femte og sidste sikre, at humanitære hjælpekolonner kan komme frem.

Til at løse disse fem hovedopgaver er styrkerne bemyndiget til at anvende den nødvendige militære magt, og det vil sige også bruge luftstøtte, hvis der er behov for dette.

Det er ikke nogen nem og ikke nogen ufarlig opgave. Det må vi gøre os helt klart, hvert enkelt folketingsmedlem, inden vi skal stemme senere i dag eller i morgen. Vi skal ikke stikke blå i øjnene på os selv eller på de soldater, der skal ned at løse opgaven.

Derfor er det utrolig vigtigt, at de danske og de nordiske soldater og de enheder, som vi sender af sted, er sammensat, så de er egnet til at løse opgaven, og så de har den størst mulige sikkerhed. Derfor er vi tilfredse med, at hovedbidraget af de 125 danske soldater er en kampvognseskadron. Det er hærens bedst pansrede enhed. Det er den hærhed, der har den stør-

ste ildkraft. Det er en enhed, som kan virke ved dag og ved nat.

Alt dette betyder jo, at den er meget velegnet til at løse de opgaver, der kan komme på tale i forbindelse med beskyttelse af de civile mennesker, der er i Tuzlaområdet. Men samtidig er den også velegnet til at støtte og til at hjælpe de øvrige nordiske enheder, nordmændene og svenskerne, som ikke nær har det samme tunge udstyr. Endelig, og det er også væsentligt, giver den maksimal beskyttelse for det danske personel, der arbejder i kampvognseskadronen.

Selve det at give størst mulig sikkerhed for personellet – samtidig med at man selvfølgelig kan løse den opgave, der er stillet – må være et hovedkrav, når en sådan enhed sendes ud. Opgaven er jo, som jeg understregede før, ikke ufarlig.

Vi mener også, at sikkerheden er tilgodeset ved, at der i enheden indgår et flystøtteelement, som på kort tid kan tilkalde fly fra de NATO-lande, der nu har stillet det til rådighed. Vi synes også, sikkerheden er tilgodeset på en god måde ved, at det norske bidrag til styrken er et sanitetskompagni, altså en enhed, hvor der indgår læger og sygeplejersker, som kan udføre enhver tænkelig operation, og at nordmændene samtidig medbringer helikopter, så civile eller militære, der er såret, kan bringes frem til behandling på den minimale tid.

Lad mig så vende mig direkte til regeringen og til udenrigsministeren med en idé, med en tanke.

Er det ikke nu tiden til, at den danske regering opfordrer FN til at få oprettet en international udrykningsstyrke, en fredsskabende militær enhed, som i overensstemmelse med FN-pagtens kapitel 7 i særlige tilfælde kan gribe ind og stoppe blodsudgydelser og skabe fred på et langt tidligere tidspunkt, end FN i dag har mulighed for, simpelt hen fordi man ikke råder over midlerne, men fra gang til gang skal ud og opstille styrkerne og bede nationerne om at komme med dem?

Det, jeg forestiller mig i første omgang, er en FN-enhed på f.eks. ca. 100.000 mand, som opstilles af enheder fra et stort antal af FN's medlemslande, som har de nødvendige tunge våben, artilleri og kampvogne, og som råder over helikoptere og flystyrker – alt i alt en enhed,

[Helge Adam Møller]

som med rimelig kort varsel kan indsættes til gavn for verdensfreden, hvor FN måtte beslutte det.

Når jeg synes, det kunne være naturligt, at den danske regering tog et initiativ på dette område over for FN, så er det jo, fordi Danmark tidligere har gjort sig til talsmand for, at FN i større omfang skulle leve op til det, der står i kapitel 7 i traktaten, og det er også, fordi Danmark er i fuld gang med at opstille en international brigade på 4.500 mand, en enhed, som i ganske mange situationer vil være skræddersyet eller i hvert fald kan blive skræddersyet til sådanne opgaver, og som jo netop i det sidste forsvarsforlig er forudset at kunne stilles til rådighed for FN. Jeg synes, det er en tanke, som regeringen skulle overveje.

Så en bemærkning vedrørende de retningslinier, efter hvilke personellet skal udsendes. Forslaget, vi behandler her, siger, at det skal ske efter samme retningslinier som hidtil, og det betyder, som også den socialdemokratiske ordfører beskrev det, at styrken opstilles og udfindes på frivillig basis. Enhver har mulighed for at melde fra med angivelse af begrundelse.

Denne løsning er vi uenige i. Dette drejer sig jo ikke om værnepligtige soldater. Det er professionelle soldater, der har valgt at have en livsgerning eller i hvert tilfælde et antal år i forsvaret og derfor ved, hvad det er for opgaver, de er gået ind til.

Den holdning, som jeg giver udtryk for, havde den konservative folketingsgruppe, da vi diskuterede sagen i september sidste år. Vi havde den den 25. marts, da vi i Folketinget besluttede at sende forstærkninger til de danske styrker i Kiseljak, og vi har den fortsat. Vi finder, det er sagligt forkert, at beordring ikke også kan anvendes i Bosnien, som det er tilfældet i Kroatien, og vi kan i dag konstatere, at såvel stampersonellet, altså alle konstabler og alle sergenter, som officerernes organisationer enstemmigt tager afstand fra den særlige frivillighedsmodel, som styrken i Bosnien er udsendt efter. De ønsker klart en beordring.

Beslutningsforslag nr. B 107 burde have skabt klarhed og entydighed på dette område, også fordi vi ved, at den løsning, der i øjeblikket gælder for styrken i Bosnien, vil blive ændret i fremtiden, senest i forbindelse med opstillingen af den internationale brigade.

Sammenfattende om dette kan jeg sige, at jeg og Det Konservative Folkeparti ikke finder, at det er staten værdigt at overlade til den enkelte soldat og hendes eller hans familie at afgøre og dermed tage ansvaret for, om Danmark skal leve op til sine internationale forpligtelser. Det må og skal være et ansvar, som regeringen og vi i Folketinget påtager os på nationens vegne. Det andet er ikke rigtigt.

Lad mig slutte med at sige, at man jo altid kan spekulere over – og det er indimellem også ganske fornuftigt – hvad alternativet er til det, vi nu er i færd med at beslutte. Hvad er alternativet, hvis vi og andre intet gør? Ja, for mig og for Det Konservative Folkeparti er der ingen tvivl om, hvad alternativet er. Det er, at FN's nye rolle vil lide et alvorligt nederlag, og at verdenssamfundet ikke vil få den betydning, som vi alle ønsker, og som er afgørende for, at vi kommer til at opleve en fredeligere verden, end vi hidtil har set. Hvis vi i dag eller i morgen siger nej, er det også en accept af, at hundredtusinder og muligvis flere vil lide døden det næste halve eller hele år.

Den konservative holdning er klar: Det må ikke ske, og derfor stemmer vi ja til dette beslutningsforslag.

(Kort bemærkning).

Pelle Voigt (SF):

Der var et punkt i den socialdemokratiske ordførers indlæg, som jeg ganske enkelt ikke forstod, og derfor vil jeg gerne stille et spørgsmål til hr. Ove Fich. Hr. Ove Fich sagde, at det var Socialdemokratiets opfattelse, at denne beslutning kunne træffes uden hensyn til grundlovens § 19, stk. 2.

Det forstår jeg ikke, for for det første er der udtrykkeligt i bemærkningerne og i fremsættelsen henvist netop til grundlovens § 19, stk. 2, i denne sammenhæng. For det andet argumenterede hr. Ove Fich så, at en grund til, at grundlovens § 19, stk. 2, ikke skulle anvendes i denne forbindelse, var, at Danmark ikke var militært involveret i de påtænkte luftbombardementer.

Jeg vil gerne spørge hr. Ove Fich, om det virkelig er alvorligt ment, for det fremgår jo langt mere detaljeret af Berlingske Tidende i dag, end det egentlig gør af beslutningsforslagets tekst, hvad de udsendte personer skal gøre. Jeg vil da gerne citere, hvad der står:

[Pelle Voigt]

»Specialstyrken fra det danske flyvevåben består af tre såkaldte ALO'er (Air Liaison Officers) og seks såkaldte FAC'er (Forward Air Controllers). ALO'erne er rutinerede officerer, der skal rådgive hærcheferne om muligheden for at indsætte flystøtte i Bosnien.

FAC'erne er unge mænd i tyverne. De kastes frem i forreste linie, hvor de skal have øjenkontakt med de fjendtlige styrker. Deres opgave bliver at udpege bombemål.

De ni danskere kommer fra flyvestationerne i Karup, Skrydstrup, Aalborg og Værløse og har fået et lynkursus på 4 uger for at være rustet til aktionen i Bosnien.«

Jeg vil gerne spørge hr. Ove Fich: Er det virkelig hr. Ove Fichs opfattelse, at hvis man som pilot sidder på marken med øjenkontakt med de fjendtlige styrker og udpeger bombemål, så er disse danske styrker ikke involveret i de luftaktioner, vi snakker om, og at grundlovens § 19, stk. 2, derfor ikke kommer på tale? Det forstår jeg simpelt hen ikke logikken i.

(Kort bemærkning).

Annette Just (FP):

Ja, jeg vil også glæde mig til at høre svaret fra hr. Ove Fich.

Jeg vil dog også stille et spørgsmål til hr. Helge Adam Møller, nemlig om der ikke er noget, De Konservative har misforstået lidt. Det, vi har i Danmark, er ikke et militær som sådant; det er rent faktisk et forsvar. Det bliver vi ved med at sige, og vi har brugt mange år på at forklare, at de unge mænd – og kvinder for den sags skyld også – bliver indkaldt til forsvaret af Danmark i en alliance med NATO, og at vi skal være med til at forsvare vort område.

Jeg kan forstå, at hr. Helge Adam Møller og dermed også Det Konservative Folkeparti ønsker et regulært militær på nuværende tidspunkt, og at vi derfor sagtens kan deltage i en FN-udrykningsstyrke, som kan forhindre krige i at udvikle sig rundt om i verden. Jeg vil gerne have at vide, om det er hele den konservative folketingsgruppe, der står bag ønsket om at ændre forsvaret til et militær, eller om det kun er hr. Helge Adam Møller, der er blevet lidt for meget militærmand.

(Kort bemærkning).

Ove Fich (S):

Der må være noget galt enten med hr. Pelle Voigts hørelse eller med mine evner til at udtrykke mig. Jeg mener, at jeg sagde det meget præcist, men jeg skal gerne gentage det: Grundlovens § 19, stk. 2, er nødvendig af hensyn til de ganske få soldater, som skal gøre netop det, som hr. Pelle Voigt beskriver: være ude i terrænet og udpege målene. Derom hersker der ikke tvivl.

Derimod, når vi taler om hovedstyrken, kampvogneskadronen, behøver man ikke at træffe en beslutning i henhold til § 19, stk. 2. Det er nemlig sådan, at denne kampvogneskadron har de samme »rules of procedure« – eller »rules of engagement« hedder det vel på godt dansk – som de hidtidige styrker, vi har haft i Bosnien; de hidtidige styrker har skullet beskytte sig selv og nødhjælpskonvojerne. Det nye er, at kampvogneskadronen også skal beskytte den civile befolkning, men det ændrer ikke noget med hensyn til, hvornår den skal foretage sig noget. Og det vil sige, at vi kan køre efter de regler, som vi brugte, da vi sendte folk til Kiseljak; derfor behøver vi ikke § 19, stk. 2, til hovedstyrken.

Om NATO-beslutningen – den kombinerede NATO-FN-beslutning – om bombninger behøver vi for den sags skyld slet ingen beslutning her i Folketinget, idet der ikke deltager danske fly heri.

(Kort bemærkning).

Helge Adam Møller (KF):

Et svar til fru Annette Just, der er modstander af beordringsprincippet for professionelle soldater: Jeg vil gerne gøre opmærksom på, at Det Konservative Folkeparti meget klart mener, at det er et forsvar, vi har, og at det skal det fortsætte med at være.

Men det gælder for det forsvar, vi har haft de sidste 30 år, at der i § 11 i personelloven – det er den lov, enhver, der indgår kontrakt med forsvaret, skal skrive under på at ville overholde – klart og tydeligt står, at personellet har pligt til efter forsvarsministerens bestemmelse at forrette tjeneste uden for landets grænser. Så det problem har vi taget stilling til for 30 år siden.

Jeg mener ikke, at Danmarks forsvar stopper ved Kruså. Det gjorde det måske for 100 eller 200 år siden, men ikke i den verden, vi lever i i dag. Det, der foregår i Jugoslavien og

[Helge Adam Møller]

andre steder i verden, har stor indflydelse også på danske forhold. Lad mig bare nævne de 2½ million flygtninge, der foreløbig er et resultat; det påvirker jo Danmark og alle andre lande. Lad mig nævne, at hvis vi ikke søger at få bragt en fred i stand i dette område, ja, hvad bliver så det næste? Bliver det Kosovo, bliver det Makedonien? Hvad gør grækerne, hvis serberne går ind i Makedonien? Og vi kan alle fortsætte. Derfor er det afgørende vigtigt, at Danmark også tager et medansvar for det, der sker uden for landets grænser.

Og det må være sådan, at når folk har valgt en livsgerning i forsvaret, ved de også, at det kan medføre nogle ubehagelige situationer. Anderledes er det jo heller ikke for folk, der har valgt politiet som livsgerning. De kan risikere at blive sendt til Christiania eller Nørrebro og komme i risikable og farlige situationer. Ønsker man ikke det, må man vælge et andet erhverv. Det er stadig væk professionelle soldater, vi taler om.

(Kort bemærkning).

Annette Just (FP):

Jeg skal ikke et sekund betvivle det, når hr. Helge Adam Møller siger, at vi taler om professionelle folk, der er gået ind i forsvaret, fordi de af hjertet ønsker at være med til at forsvare Danmark og det, der er dansk interesseområde, nemlig NATO-området.

Men her er vi langt, langt ude over NATO-området. Hr. Helge Adam Møller siger så flot: Jamen det står skam i deres papirer, at de skal kunne forrette tjeneste uden for landets grænser, og så nævner hr. Helge Adam Møller også Kruså. Ja, NATO-landene – i hvert fald en del af dem – ligger syd for Kruså, skulle jeg hilse og sige. Nogle af dem ligger nord for Skagen, et enkelt af dem i hvert fald.

Selvfølger skal de kunne komme uden for landets grænser, men det, vi taler om her, er, om de skal uden for NATO's egentlige område. Og det er det, der er sket. De er blevet sendt, om jeg så må sige, helt uden for området, hvor de slet ikke har noget at gøre.

(Kort bemærkning).

Gert Petersen (SF):

Jeg må indrømme, at diskussionen om grundlovens § 19, stk. 2, kan forekomme at væ-

re en akademisk diskussion. Nu er Folketinget jo samlet og giver formodentlig sit samtykke, men jeg synes alligevel ikke, at hr. Ove Fich skal stikke folk blå i øjnene og sige, at for så vidt angår hovedstyrken kommer § 19, stk. 2, ikke i anvendelse, for det er bare en fortsættelse af det, der hidtil har været gældende.

Det er jo ikke rigtigt. Jeg står her med den berømmelige resolution nr. 236. Jeg skal først lige indskyde, at den beslutning, som det danske Folketing tog den 18. september sidste år, blev taget i henhold til resolutionerne nr. 770 og 776. I resolution nr. 236 står der udtrykkeligt i punkt 9, at Sikkerhedsrådet autoriserer UNPROFOR i tillæg til mandatet, som er defineret i resolutionerne nr. 770 og 776.

På hr. Ove Fichs nydanske sprog skal jeg fortælle, at der står »in addition to the mandate«. Det er altså ud over mandatet, og det er det, fordi det handler om, at man i selvforsvar kan tage de nødvendige skridt indbefattet brug af magt for at besvare bombardementer af de sikre områder, som udføres af nogle af parterne, eller væbnet angreb på de sikre områder osv. osv. Og det er at føre krig. Man kan synes, det er rigtigt. Jeg skal for mit eget vedkommende indrømme, at det såmænd ikke er den del af beslutningen i dag, det, at man forsvarer disse sikre områder, jeg har mest imod. Men det er da at føre krig, hvis de sikre områder bliver angrebet, mens derimod sikring af humanitære transporter, nødhjælpsforsyninger osv. kan defineres langt smallere – og altså også bliver det i resolutionerne nr. 770 og 776. Men her er der tale om noget nyt, og derfor kan – det er ikke sikkert, at det sker – danske tropper komme i regulær krig. Derfor er naturligvis § 19, stk. 2, relevant, også i denne sammenhæng.

Men det afgørende for mig er ikke grundlovsdiskussionen; det afgørende er at få gjort det klart, hvad dette her handler om. For det er noget mere vidtgående end det, der blev besluttet for et år siden.

(Kort bemærkning).

Helge Adam Møller (KF):

Jeg tror og håber, at det kan blive den sidste korte bemærkning om dette spørgsmål til fru Annette Just, da det jo også er hovedemnet for det beslutningsforslag, vi skal behandle senere.

Når fru Annette Just siger, at situationen i Jugoslavien overhovedet ingen betydning har

[Helge Adam Møller]

for Danmark, og at Danmark i konsekvens af dette bør holde sig væk, må jeg bare sige, at det er jeg, og det er Det Konservative Folkeparti fundamentalt uenig i. Det har betydning for Danmark og for alle andre europæiske lande – for nogle større og for nogle mindre. Jeg nævnte før de 2,5 mio. flygtninge, som selvfølgelig giver problemer for alle europæiske lande. Jeg nævnte risikoen for, hvis man ikke stopper dér, at krigen kan brede sig til området uden om det tidligere Jugoslavien, og så får det i hvert fald meget direkte betydning.

Det undrer mig også lidt, når jeg kigger tilbage i historien. Tænk, hvis andre lande havde anlagt samme betragtning og samme holdning, som fru Annette Just gør: at det, der ikke foregår lige uden for egen gadedør, skal man bare lade være, uanset hvor urimeligt og umenneskeligt det er. Tænk, hvis USA havde anlagt den holdning i Første Verdenskrig og i Anden Verdenskrig. Nazisterne angreb ikke USA, men USA valgte selv, da de syntes, at det var så frygteligt, det, der skete i Europa, at hjælpe demokratiet og de lande, der stod for nogle menneskelige holdninger, mod det rene barbari. Tænk, om de havde haft den holdning, som fru Annette Just har!

Og så til sidst: Når vi gerne vil blande os, i det omfang vi mener vi kan hjælpe til med at skabe fred, er det simpelt hen, fordi vi har en tro på, at FN og verdenssamfundet kan udvikle sig til en organisation, der kan være med til, at der i årene fremover sker færre og færre af den slags ting, som nu sker i Jugoslavien. Men hvis der ikke er nogle lande, der også vil leve op til det, vi skriver på det smukke papir, og det, der står i FN-traktaten helt tilbage fra oktober 1945, ja, så lykkes det ikke. Verden kræver også, at vi tager et medansvar. Og det kan vi så leve med at Fremskridtspartiet ikke vil gøre.

(Kort bemærkning).

Annette Just (FP):

Jeg er nødt til at gøre hr. Helge Adam Møller opmærksom på, hvor nødig han end vil have det, at der rent faktisk er forskel på en borgerkrig, som vi oplever den i Bosnien-Hercegovina, og så, som hr. Helge Adam Møller siger: Hvad ville der være sket, hvis amerikanerne ikke var kommet os til hjælp under Første eller Anden Verdenskrig?

For da var det altså enkelte lande, der var aggressorer over for andre lande. Her er der tale om regulær borgerkrig, hvor vi hele tiden har påpeget, at det er kropumuligt for danske soldater, når de kommer til Bosnien-Hercegovina, at se forskel på, om det er en soldat, der er romersk-katolsk, græsk-katolsk, eller om han eventuelt er muslim. Jamen man må jo vente til om søndagen og se, hvor han går hen for at gå i kirke.

Rent ud sagt: Der er tale om en borgerkrig, og det kan vi ikke være bekendt at sende danske soldater ned til.

(Kort bemærkning).

Pia Kjærsgaard (FP):

Jeg synes, hr. Helge Adam Møller fra Det Konservative Folkeparti har en lidt for overlegen holdning. Hr. Helge Adam Møller er så skråsikker. Det synes jeg man skal passe meget på ikke at være i denne sag, for det er jo ikke kun Fremskridtspartiet, der går imod det, regeringen nu bevæger sig ind på. Hvis Danmark skal i krig, burde det selvfølgelig være sådan, at landets indbyggere og politikerne stort set var enige. Sådan forholder det sig jo slet, slet ikke.

U har regeringen indkaldt til et ekstraordinært møde her i dag. Men det forholder sig jo rent faktisk sådan, at i utrolig lang tid måtte vi høre på forskellige meldinger fra ministrene i regeringen, de ministre, som er med til at udføre denne beslutning.

Jeg synes ikke, man kan være bekendt at stille sig herop og klandre nogen for at have en anden holdning, og slet ikke, når man på regeringsniveau har oplevet, at der har været dyb uenighed om denne sag et meget langt stykke hen ad vejen. Vi har i lang tid ikke kunnet finde ud af, om Folketinget skulle indkaldes. Fremskridtspartiet har skrevet til udenrigsministeren og bedt om en indkaldelse. Men det har jo rent faktisk forholdt sig sådan, at udenrigsministeren, forsvarsministeren og statsministeren er kommet med vidt forskellige meldinger i meget lang tid. Så selvfølgelig hersker der da uenighed om, hvilken stilling man egentlig skal tage. Regeringen har sit standpunkt, og det må man så acceptere at den er kommet frem til. Men at andre, enten politikere eller i befolkningen, er uenig i den holdning, ja, det er bestemt en kendsgerning.

Formanden:

Hr. Helge Adam Møller for en kort bemærkning. Jeg fik ellers et løfte om, at det måske var ved at være forbi med de korte bemærkninger i denne omgang.

(Kort bemærkning).

Helge Adam Møller (KF):

Jeg holder altid mine løfter. Det var til fru Annette Just. Jeg kunne jo ikke have forudset, at fru Pia Kjærsgaard også ville tage ordet. Men jeg skal gøre det utrolig kort.

Fru Pia Kjærsgaard siger, at dette ikke er i overensstemmelse med de holdninger, der er i befolkningen. Der er netop foretaget en Gallupundersøgelse, som er offentliggjort i Berlingske Tidende i dag, hvor man spørger, om man støtter, at Danmark udstationerer FN-soldater i Bosnien. 65 pct. siger ja, 29 pct. siger nej, altså dobbelt så mange jasi-gere som nejsi-gere. Så det, fru Pia Kjærsgaard siger, er en lodret usandhed.

(Kort bemærkning).

Pia Kjærsgaard (FP):

Det sagde jeg ikke. Hr. Helge Adam Møller hørte forkert. Hr. Helge Adam Møller sidder dog ellers rimelig tæt på, så jeg kan ikke forstå, hvordan man kan høre forkert. Jeg nævnte ikke den Gallupundersøgelse, der er offentliggjort i Berlingske Tidende i dag. Jeg nævnte, at der var uenighed både i regeringspartierne og blandt danskerne om, hvilken holdning man skal have til dette forslag. Der er jo ikke den store enighed, som hr. Helge Adam Møller gik op og sagde og nærmest klandrede andre for ikke at dele. Det var det, jeg sagde. Jeg forholdt mig ikke til en eller anden Gallupundersøgelse offentliggjort i Berlingske Tidende i dag – afgjort ikke!

(Kort bemærkning).

Erhard Jakobsen (CD):

Jeg tror, at vi alle sammen er kommet til mødet her i dag med en fornemmelse af, at det er noget meget seriøst, vi står over for. Så kan det altså ikke være meningen, at tiden skal gå med at diskutere meningsmålinger osv. og intern uenighed det ene og det andet sted.

Umiddelbart må jeg sige, at jeg synes, det er flot, at regeringsmedlemmer, der har været uenige, kan nå frem til enighed. At Det Radikale Venstre, som i årevis har haft en ganske bestemt holdning på det punkt, kan tage fornuften i brug og sige, at nødvendighed og fornuft tilsiger os at gøre sådan. Det er en flot præstation. Jeg synes ikke, at alt det skal ødelægges af noget småsnak om grundlovens paragraf dét og dét.

Vi er her for at træffe en beslutning. Jamen så har man jo spurgt Folketinget. Når dette Folketing med et tordnende flertal siger ja, kan ingen vel være i tvivl om, at Folketinget har sagt ja. Det er altså ikke sådan, at det er en meningsmåling, der skal bestemme, hvad jeg skal stemme for i morgen. Det er min overbevisning, og den er givet allerede i dag. Den bliver i hvert fald ikke ændret ved nogle indlæg fra Fremskridtspartiets folk.

Ellemann-Jensen (V):

Venstre kan støtte regeringens forslag om, at Danmark udvider sit engagement i FN-indsatsen i det tidligere Jugoslavien, og Venstre forventer, at regeringen vil føre en klar og konsekvent politik, som støtter både FN's, NATO's og EF's bestræbelser på at standse krigshandlingerne i området og sikre en løsning af konflikterne, som respekterer det sæt af internationale retsregler, som det nye Europa skal bygge på.

Udviklingen i det tidligere Jugoslavien har nu passeret et punkt, hvor det er blevet nødvendigt med en militær indsats udefra. Alle muligheder for at finde fredelige løsninger er blevet efterprøvet og har fejlet. I lang tid håbede vi, at en kraftig sanktionspolitik over for Serbien kunne bane vejen for reelle forhandlinger, men vi må i dag konstatere, at denne politik er mislykkedes, bl.a. fordi det end ikke har vist sig muligt at holde orden i egne rækker i EF-kredsen, når det gjaldt håndhævelse af effektive og altomfattende sanktioner. Den politiske vilje har ganske enkelt ikke været til stede, og derfor har de serbiske ledere jo med rette fået det indtryk, at de ikke behøvede at tage truslerne og advarslerne fra resten af Europa alvorligt, og advarerne har fortsat med hensynsløst at forfølge deres mål med stadig større brutalitet.

[Ellemann-Jensen]

Det ser ud til, at de er tæt ved at have nået, hvad de ville i Bosnien, og hvad bliver så det næste? Kosovo ligger lige for med 1½ mio. albanere, og hvis serberne fortsætter dér med militære angreb og etniske udrensninger, kan det føre til en omfattende krig. Derfor *må* serberne stoppes – om nødvendigt med militær magt, og det må gøres dem klart, at der ikke er tale om tomme trusler. FN skal være rede til at efterleve sine resolutioner og anvende den magt, som medlemslandene skal stille til FN's rådighed.

Det er jo ingen let beslutning at bevæge sig fra den fredsbevarende og humanitære indsats og så ind i et direkte militært engagement. Det er en svær beslutning også for hvert enkelt medlem af dette Ting, som skal gøre sig de overvejelser, at tage et medansvar.

Det er også noget, der stiller store krav til ledelsen af indsatsen. Det er vigtigt at sikre det personel, der er på stedet, fra FN, fra EF, fra humanitære organisationer osv., og også her må vi være med til at sikre, at FN får mulighed for at arbejde så effektivt som muligt.

Man skal heller ikke nære illusioner om, at en militær indsats vil føre til en fred i området. En holdbar løsning på problemerne i det tidligere Jugoslavien kan kun etableres af parterne selv. De må føle sig forpligtet af den løsning, som de skal leve med, og derfor er det ikke noget, der kan påtvinges dem udefra. Det eneste, vi udefra kan opnå ved brug af magt og tvang, er at standse eller bremse fortsat brug af overmagt til at fremme egne interesser på andres bekostning.

Det er helt i FN-pagtens ånd at foretage sådan en indsats, og historikere vil vel i mange år frem i tiden prøve at finde svaret på, om det så er sket for sent – ganske som man stadig diskuterer, om verden handlede for sent i slutningen af 1930'erne, da det gjaldt om at standse nazismen.

Den pest, vi står over for i dag i det tidligere Jugoslavien, tåler sammenligning med nazismens pest over Europa, folkemord, etniske udrensninger, skånselsløs brug af militær overmagt, alt båret frem af ekstremt nationalistiske ledere. Jamen vi finder alle ingredienserne. Og derfor er tiden inde til at erkende, at alle muligheder for at undgå en militær indsats udefra er opbrugt. Nu gælder det om at standse en udvikling, som allerede har fået lov til at løbe

alt for langt. Hvis det ikke sker, vil der blive sendt et uhyre farligt signal til andre konfliktområder – nogle af dem ganske tæt ved vore grænser. Vi ved, at der overalt i Europa gærer etniske og nationale konflikter, der meget hurtigt kan udløse borgerkrige og nye flygtningestrømme. Og hvis der skabes det indtryk, at det internationale samfund ikke har viljen eller evnen til at gribe ind, kan vore drømme om et nyt fredeligt og helt Europa hurtigt forvandle sig til et mareridt, som vi troede lå gemt i historien. Men historien er ikke død, og vi kan risikere, at historien gentager sig; det er den lære, vi må drage af udviklingen i det tidligere Jugoslavien.

Danmark er allerede blandt de lande, som er stærkest engageret i den samlede internationale indsats i det tidligere Jugoslavien. Det gælder, både når vi ser på den absolutte indsats, og når vi måler den i forhold til vores størrelse. Danmark var med blandt de første, der gjorde en aktiv indsats, og sådan skal det også være, ellers kan vi ikke med troværdighed virke i det internationale samfund for en bedre og fredeligere verden.

Mange danskere har ydet en stor personlig indsats som FN-soldater, EF-monitorer, chauffører og flybesætninger i nødhjælpstransporter, medarbejdere i andre former for humanitær indsats og meget andet, og vi skylder dem alle en stor tak.

Vores deltagelse betyder, at danskere bliver sendt ud på opgaver, som kan være livsfarlige, og derfor hører vi naturligt nok mange mennesker spørge, om det da kan være meningen, at danskere skal vove liv og lemmer i en borgerkrig, som ikke er vores, og som foregår så langt borte. Og vi hører mange stille spørgsmålet, om det virkelig kan være det danske forsvars opgave at lade sig bruge i sådan en indsats. Det er naturlige spørgsmål at stille, og svaret er, at forsvaret af Danmark jo ikke standser ved Danmarks grænser. Når de idealer, som vi bygger vores samfundsform på, bliver angrebet andre steder, skal vi være med til at forsvare dem. Vi kan ikke lukke os selv inde og lade, som om det ikke kommer os ved, hvad der foregår andre steder. Det ville for øvrigt også undergrave vores egen sikkerhed.

Derfor har Danmark for længst forpligtet sig internationalt til at deltage i forsvaret af demokrati, frihedsrettigheder og menneskerettighe-

[Ellemann-Jensen]

der. Det gjorde vi, da vi tilsluttede os FN efter Anden Verdenskrig. Vi har forpligtet os til at give FN støtte til at håndhæve FN-pagten, også når det indebærer anvendelse af militær magt. Og som medlem af NATO har vi også påtaget os forpligtelse til at deltage i forsvaret af friheden og demokratiet. NATO har stillet sig til rådighed for FN, når det gælder gennemførelse af militære operationer. Det blev fastslået sidste år, da NATO's medlemslande enstemmigt tilsluttede sig NATO's nye strategi, og derfor har NATO's medlemslande, herunder Danmark, en klar forpligtelse til at deltage aktivt, når det bliver nødvendigt også uden for NATO-landenes eget geografiske område.

Regeringen vælger i sit forslag – forsigtigt – at inddrage grundlovens § 19, stk. 2, om Folketingets samtykke til anvendelse af militære magtmidler mod en fremmed stat, og det volder ikke Venstre nogen problemer. Men der kan være god grund til at understrege, at allerede Danmarks medlemskab af FN og NATO naturligvis gør det muligt for regeringen at deltage i den fælles indsats, som bygger på FN-pagten. Det er noget, som også har betydning for den diskussion, der bliver ført om frivillighed eller ikkefrivillighed. For alt det ved man naturligvis, når man har valgt at gøre tjeneste i det danske forsvar. Man kan ikke gøre tjeneste dér uden at have gjort sig klart, hvilke internationale opgaver Danmark har påtaget sig, dengang vi meldte os ind i FN og NATO, og uden at være rede til at leve op til den tjenestepligt, der ligger heri. Derfor havde Venstre gerne set, at regeringen gjorde dette klart for forsvarets stampersonel og officerer i det fremsatte forslag. Det skylder man hensynet til sikkerheden for det personel, som skal deltage, og det er jo i virkeligheden også en urimelig byrde at lægge på de mennesker, som skal af sted, og på deres familier. Det er urimeligt, at der arbejdes med et frivillighedsbegreb, som gør det muligt at melde fra, uden at det får konsekvenser for de pågældendes fortsatte virke i forsvaret. Det er urimeligt at stille mennesker over for det valg; det er at skubbe det ansvar, som vi, der sidder i denne sal, skal påtage os, fra sig.

Venstre var ikke enig i det frivillighedsbegreb, som blev indført, da Danmark sendte de første soldater til Bosnien, hvor vi skulle være med til at oprette FN-hovedkvarteret i Kisel-

jak, og nu, hvor Danmark forbereder deltagelsen i den fællesnordiske indsats i Tuzla, burde der være skabt rene linier. Vi mener, det må være i alles interesse at få gjort klart, at det er en tjenestepligt at deltage i udførelsen af de opgaver, som Danmark internationalt er forpligtet til at gennemføre, og det er jo en problemstilling, der må arbejdes videre med i forbindelse med opstillingen af den internationale brigade.

Endelig fremgår det af regeringens forslag, at finansieringen af den danske indsats sker ved, at man udvider forsvarets bevilling til operationer i FN-, CSCE- og NATO-regi. Venstre kan tilslutte sig, at der således ikke sker en udhuling af forsvaret, og vi forudsætter, at det fortsat vil være sådan i forbindelse med vores indsats i det tidligere Jugoslavien.

Gert Petersen (SF):

Borgerkrigen i Bosnien-Hercegovina er dybt tragisk, umenneskelig og forfærdelig for de implicerede parter. Nu har jeg hørt en stribe taler, hvor man har indtryk af, at det kun er muslimerne, det går ud over, men jeg vil godt benytte lejligheden til at understrege, at det faktisk er alle.

Vi har lige oplevet her i Danmark, at 30 serbiske flygtninge har måttet flytte fra en bestemt flygtningelejr, fordi de følte sig chikaneret af muslimer. Hvordan kan det gå til, at der også er serbiske flygtninge? Er det ikke serberne, der undertrykker alle de andre, jager alle de andre ud? Hvordan kan det være, der også er serbiske flygtninge? Men det er der rent faktisk, der er 600.000 flygtninge i Serbien og Montenegro plus et betydeligt antal i udlandet. Alle rammes af det her.

Vi fik i dag en melding i forbindelse med situationen lige nu i spørgsmålet om genoptagelse af fredsforhandlingerne. Det kroatiske forsvarsråd i Bosnien-Hercegovina siger, at det ikke er sikkert, de vil vende tilbage til forhandlingerne, medmindre de internationale hjælpeorganisationer også yder humanitær bistand til sårede og syge kroater i Bosnien. Man har selvfølgelig siddet og set fjernsynets udsendelser om disse transporter ud af Sarajevo, og så har man spurgt sig selv: Vi har også en forfærdelig masse sårede og syge på vore hospitaler, hvorfor gør man ikke noget for dem? Jeg synes altså, det er et meget ensidigt billede; det hol-

[Gert Petersen]

der ikke, og det fører ikke til de rigtige konklusioner.

FN har gjort to ting; for det første har FN ydet en meget stor humanitær indsats for at lindre borgerkrigens følger, og for det andet har FN ydet en stor politisk indsats for at få borgerkrigen afsluttet. Den humanitære indsats har siden sidste efterår været beskyttet af militære styrker, og den politiske indsats har dels bestået i et meget stærkt økonomisk pres på den serbiske side – og sanktioner er faktisk betydelig mere effektive og har betydelig mere katastrofale følger for Serbien, end man somme tider får indtryk af, når man hører diskussionen herhjemme – dels i en indsats for at mægle og få parterne til at forhandle indbyrdes. FN har hidtil ikke blandet sig direkte i krigens gang, for det har Sikkerhedsrådet ikke villet give mandat til; men for at begrænse krigens følger har FN indført begrebet »sikre zoner«, i alt 6, hvor civilbefolkningen skulle beskyttes og få garanti for nødhjælp.

Beslutningen herom blev taget den 6. maj ifølge resolution nr. 824, og denne beslutning har Socialistisk Folkeparti hele tiden støttet. Vi har endda flere gange efterlyst, at FN-tropperne fik tilstrækkelig styrke til at garantere disse zoners sikkerhed, men først nu sker der altså noget. Vi anser egentlig styrkelsen og den forstærkede bevæbning af FN's landstyrker for rimelig, fordi evnen til at forsvare de sikre zoner bliver troværdig for alle parter.

Men jeg vil godt spørge, hvorfor det igen er Danmark, der skal holde for. Hvorfor holder det mægtige USA sig udenfor, når det drejer sig om at stille landstyrker til rådighed? Det forekommer mig helt uacceptabelt. I stedet har vi oplevet, at USA har presset NATO – for det er jo det, der er tale om, og det kan bevidnes med mange oplysninger fra den internationale presse – til ikke alene at sige ja til FN's anmodning om at holde flystyrker rede, hvis det skulle blive nødvendigt for at beskytte disse zoner, men også til at tilbyde flyangreb for intet mindre end at få ophævet belejringen af Sarajevo og andre større byer. Det er det, der er meningen.

I den sidste resolution tales der i øvrigt direkte om, at belejringen er uacceptabel, og at dette er at gribe direkte ind i krigens gang. Det er faktisk sådan, at det at bryde en belejring er et operationelt indgreb. Lige så vel som det at

indlede en belejring er en del af en krig, er det selvfølgelig også en del af en krig at bryde en belejring og vende krigslykken. Det hedder ganske vist i den sidste NATO-beslutning, at en eventuel flyindsats alene har til formål at understøtte den humanitære hjælpeindsats og ikke må fortolkes som et forsøg på militære indgreb i konflikten, men det er simpelt hen ikke rigtigt.

Jeg ved, at mange har sympati for tanken om et ægte militært indgreb, der kan vende krigslykken. Her er der tale om et halvmilitært indgreb, som kan bidrage til at vende krigslykken, hvis disse bombardementer sætter ind. Hvorfor siger man det ikke ligeud? Hvorfor disse tvetydigheder, er der behov for dem? Svaret er ja, for hvis krigslykken vendes – altså hvis man bryder belejringen og driver den ene part tilbage – er det jo slet ikke ensbetydende med, at der sættes en stopper for krigen og rædslerne, hvad de fleste jo ønsker. Nogle af følgerne af de såkaldte selektive luftbombardementer blev beskrevet meget præcist af Danmarks udenrigsminister den 11. juni i år i Politiken, hvor ministeren sagde:

»Det lader sig formentlig ikke gøre uden meget store omkostninger for civilbefolkningen. Desuden vil en udenlandsk militær indsats fra luften også kunne bringe FN-tropperne sikkerhed i fare og umuliggøre det vigtige humanitære hjælpearbejde.«

Er disse ord blevet mindre sande i sommerens løb? Nej, det er de ikke, og læg hertil, at luftbombardementerne også kan bringe hele forhandlingsprocessen i fare. Regeringen i Sarajevo vil blive opmuntret og vil håbe på endnu mere støtte i form af militære indgreb udefra, mens den serbiske side kan tænkes at reagere, som man ofte gør på Balkan, nemlig ved ikke at give efter for trusler og pres, men intensivere sine kampe. Og sandsynligvis vil sådanne luftbombardementer trække en endnu mere omfattende landkrig efter sig, for den store effektivitet skal man jo ikke vente. En major fra Forsvarsakademiet har for ikke så længe siden udtalt sig således:

»En indsættelse af 60 til 100 jagerbombere vil ved et muligt overraskelsesangreb på de serbiske artilleristillinger kunne svække disse betydeligt, men luftbombardementer vil ikke i sig selv kunne bevirke en fjernelse af alle artilleristillinger.«

[Gert Petersen]

Det har noget at gøre med de geografiske forhold dernede, forklarer han.

Og hvad så? Så skal der altså flere luftbombardementer til, og så skal der også ske en indsats fra landsiden, for at det kan blive virkelig effektivt. De blodige spor vil blive endnu blodigere og fredsudsigterne endnu fjernere.

Nogle, herunder udenrigsministeren, vil så begrunde deres meningsskift med, at sådan vil FN have det, og det må vi rette os efter. Men for det første er det efter min opfattelse tvivlsomt, om den luftindsats, som FN beder om i resolution nr. 836 med henblik på beskyttelse af de sikre zoner, er den samme, som NATO nu tilbyder så påtrængende. En luftindsats, der skal bryde belejringen af en række byer, er et direkte indgreb, som ikke er dækket af hidtidige sikkerhedsrådsresolutioner, og det må forudsætte en ny beslutning i Sikkerhedsrådet.

Hr. Ellemann-Jensen talte så gribende om det behov, vi har for en ordnende global magt i disse kaotiske tider, og jeg var enig med ham et langt stykke hen ad vejen; men det må ikke føre os til at betragte FN som fejlfri. FN har da fejlet katastrofalt med hensyn til borgerkrigen i Angola og faktisk også i Mozambique, og i Somalia ser det ud ad Pommern til. Jeg har set, at den tidligere amerikanske præsident Jimmy Carter netop har opfordret FN til her og nu at komme tilbage til det, det handlede om, nemlig at sikre nødhjælpsarbejdet, i stedet for at fare rundt og bombe og prøve på at bekæmpe nogle guerillastyker i Somalia. Og mon det vil lykkes i Cambodja, hvor FN jo har indgået et kompromis med mennesker, som virkelig kan minde om de nazister, som blev nævnt tidligere, og som har ansvaret for mord på mindst 1 million mennesker? FN har gjort disse folk til ligeberettigede partnere i fredsprocessen, så hvordan det går i Cambodja, om det vil lykkes, er stadig væk et meget åbent spørgsmål.

Vi skal altså ikke betragte FN, som katolikkerne betragter paven, når han udtaler sig ex cathedra, nemlig at der gives udtryk for den endelige og definitive sandhed. Vi må tage selvstændig stilling til FN's handle måde. Danmark skal følge påbud fra Sikkerhedsrådet i kapitel 7-sager, og det gør Danmark, selv om vissé andre lande, f.eks. Israel, ustraffet kan undlade det. Det er vores folkeretlige pligt at gøre det, men det er ikke vores folkeretlige pligt – som jeg næsten fik indtryk af ved at lyt-

te til den forrige taler – at Danmark skal stille tropper til rådighed for FN. Hvis det var tilfældet, måtte man spørge om de allerfleste FN-staters overholdelse af folkeretten, for de stiller ikke tropper til rådighed for FN. Det er noget, vi selv afgør.

Lige fra det øjeblik, da FN under stærk påvirkning fra EF – altså bl.a. Tyskland og Danmark – anerkendte Bosnien-Hercegovina, selv om op mod en tredjedel af indbyggerne i Bosnien-Hercegovina havde sagt nej til oprettelsen af denne nye stat, har den måde, som FN har håndteret krisen på, tilsagt os, at vi bør forholde os kritiske. Jeg mener også, at flere FN-tiltag faktisk har gjort ondt værre, og at det er på tide, at det bliver sagt, især når det gælder sanktionspolitikken. Socialistisk Folkeparti støtter sanktionspolitikken, fordi også vi anser Milosevic-ledelsen i Serbien for at være blandt de hovedansvarlige for det, der foregår, men vi må kritisere den måde, sanktionspolitikken udformes og håndteres på. Man skærer alle serbere over én kam, og Serbien behandles som et fuldbyrdet diktatur; men ved præsidentvalget sidste år fik antikrigspræsidentkandidaten Panic faktisk 35 pct. af stemmerne – endda under ret vanskelige vilkår – og ved parlamentsvalget noget senere fik antikrigspartierne 25 pct. af stemmerne, altså stadig væk en hel del, men noget mindre. Og hvorfor? Fordi sanktionspolitikken kun benytter sig af piskan og ikke af én eneste gulerod og ikke et øjeblik stiller aftrapning af sanktionerne i udsigt mod de og de ydelser. En sådan politik må nødvendigvis styrke nationalisterne omkring Milosevic og fascisterne omkring Seselj, ikke mindst når den jævne serber ser, hvor forskelligt FN behandler Serbien og det Kroatien, som optræder mindst lige så aggressivt i Bosnien-Hercegovina, og hvor pressefriheden er langt mere knægtet end i Serbien.

Den 13. august blev der beskrevet en interessant episode i Weekendavisen. Niels Barfoed fortæller, hvordan han går tur i Zagreb sammen med en kritisk indstillet kroat, og da en ung mand standser op foran dem og lukker sin frakke op, bliver Niels Barfoed helt forskrækket, fordi han tror, det er et våben, han trækker frem. Men, nej, det var det ikke, og det var heller ikke pornografiske postkort; det var den sidste nye udgave af det serbiske ugemagasin Vreme. Og Niels Barfoed fortsætter:

[Gert Petersen]

»Alle serbiske tryksager er pr. dekret forbudt på kroatisk grund. Vreme er specielt en varm vare i Zagreb, fordi bladet nyder en frihed i Serbien, som intet nyhedsorgan kender magen til i Kroatien.«

Jeg synes, at disse ting skal med ind i billedet, så man måske kunne tænke over, at sanktionerne kan gennemføres på en noget klogere måde.

Et andet eksempel på forfejlet politik: I FN-resolution nr. 838 af den 9. juni blev det besluttet at udstationere observatører langs grænsen mellem Bosnien-Hercegovina og mini-Jugoslavien for at overvåge, at der ikke sendes militært udstyr ind i Bosnien-Hercegovina. Det er en særdeles fornuftig beslutning, som vi selvfølgelig kunne støtte, men der er stadig væk ikke sket noget. O.k., det kan være, fordi Milosevic stritter imod – sådan er han jo – men hvorfor så ikke begynde med Montenegro, som også er en del af mini-Jugoslavien, som også har en lang grænse til Bosnien-Hercegovina, og hvis præsident allerede den 16. juni tilbød at tage imod sådanne observatører? Hvis der var kommet gang i foretagendet og man havde taget imod det tilbud, kunne det også indirekte have lagt et pres på Serbien. Men der er intet sket, og i stedet vælger FN nu altså – overtalt og presset af NATO, der igen er overtalt og presset af USA – at true med luftbombardementer og måske føre dem ud i livet.

Det er en glidebane, man er ude på. Det hele startede med, at FN-styrkerne skulle forsvare humanitære indsatser, og derefter skulle der måske bruges fly til at forsvare selve FN-styrkerne. Men nu taler man om at bryde belejringer, hvilket er ensbetydende med direkte krigsdeltagelse. Det er ikke sikkert, det kommer så vidt, det må erkendes. Det afhænger nu af generalsekretæren, men der udøves et ganske stærkt pres på ham.

Vi deler ikke denne tro på overvejende militære løsninger i en sådan konflikt. Og da regeringens forslag om afsendelsen af denne panserskadron – som isoleret set kunne være rimeligt – skal ses i sammenhæng med alt det, der sker nu, kan vi ikke medvirke til det forslag, men må gå imod det.

Forhåbentlig bliver det ikke til noget med disse bombeangreb. Forhåbentlig får fredsmæglerne mulighed for at gøre deres arbejde færdigt. Første del af deres fredsplan er under-

skrevet af alle tre parter; men kun hvis den følges op med tilslutning til de øvrige dele, kan der skabes fred, og først i tilfælde af fred er der mulighed for at få neddæmpet hadet og langsomt genskabe betingelserne for et fredeligt samliv mellem nationerne. Men jo længere krigen varer, desto sværere bliver den opgave, kan jeg godt garantere for.

(Kort bemærkning).

Jørgen Estrup (RV):

Jeg har fuld respekt for de motiver, der ligger bag både hr. Gert Petersens holdning og SF's beslutning. Jeg tror også, at hr. Gert Petersen vil forstå, når jeg siger, at for mig er det respektabelt at have tvivl om, hvad der er den rigtige indsats, hvor man skal sætte grænsen, og hvad der tjener et foruigtigt formål. Der er ingen lette løsninger i Jugoslavienspørgsmålet.

Når jeg alligevel har bedt om en kort bemærkning, er det, fordi jeg synes, der er et misforhold mellem det, hr. Gert Petersen siger om SF's støtte til placering af en styrke til sikring af de områder, der skal beskytte den muslimske befolkning, og det, som generalsekretæren siger i sin erklæring til Sikkerhedsrådet af den 14. juni 1993. Jeg skal prøve at citere, selv om det bliver min egen oversættelse – hr. Gert Petersen må meget gerne kontrollere bagefter – men generalsekretæren siger i sin erklæring af den 14. juni 1993:

»Da det må antages, at UNPROFOR's landstyrker ikke vil være tilstrækkelige til at modstå et koncentreret angreb mod et af de sikre områder, må der lægges særlig vægt på, at en troværdig luftangrebskapacitet står til rådighed for medlemsstaterne.«

Jeg synes, det alligevel viser noget om, hvilke overvejelser generalsekretæren har været igennem, når han overvejer, hvad der skal forstås som den nødvendige sikkerhed for de styrker, vi udstationerer nu. Og derfor synes jeg også, at det i hvert fald må indgå i SF's overvejelser at tage stilling til, om generalsekretærens frygt for, at UNPROFOR's styrker ikke kan opfylde deres mandat uden en sådan luftstøtte, er fuldstændig ufunderet.

(Kort bemærkning).

Gert Petersen (SF):

Her er vi netop ved det, der for mig er poin-

[Gert Petersen]

ten. Sagen er den, at det, som blev citeret fra erklæringen af den 14. juni 1993, svarer til det tilbud, som NATO kom med – på Athenmødet den 9. juni, tror jeg det var – nemlig om luftstyrker til at forsvare UNPROFOR-styrkerne, hvis de blev angrebet, og naturligvis også, hvis de bliver angrebet som led i et angreb på de sikre zoner.

Hvis det var dét, vi havde diskuteret, havde det stillet mig i en lidt vanskelig situation, skal jeg villigt acceptere, for her kan der fremføres ganske stærke argumenter; der er stadig tale om et forsvar af noget, som er et helle. Men det, som NATO er kørt frem med, og som vi står med nu, er jo noget andet. Jeg citerer fra pressemeddelelsen af den 2. august:

»Alliancen har nu besluttet at tage øjeblikkelige forberedelser til at tage stærkere skridt, inkluderet luftslag, i det tilfælde, at strangulering af Sarajevo og andre arealer fortsætter.«

Og i en anden erklæring hedder det:

»... i denne sammenhæng er det afgørende, at de bosniske serbere uden forsinkelse ophæver belejringen af Sarajevo.«

Jamen det er da at gå ind i en krig. Man siger til den ene krigsførende part, at nu skal man trække sig tilbage over hele linien. Der er en forskel – en meget betydelig forskel – mellem at forlange, at de og de områder skal være sikre zoner, og at forlange, at den anden part skal trække sine tropper langt væk, og man kan komme i nogle meget spændende diskussioner om, hvad langt nok væk egentlig er. Jeg ser, at den bosniske vicepræsident, Panic, nu har fundet ud af, at selv om serberne har opgivet de to meget omtalte bjerge, er situationen faktisk endnu værre, end før de gjorde det, for nu har serberne anbragt deres soldater andre steder i nærheden af Sarajevo.

Det, det handler om, er, at de må ikke angribe Sarajevo. Hvis de gør det, har FN ret til at gribe ind – det har UNPROFOR mandat til – men her bliver der forlangt noget andet, nemlig at de skal ophæve enhver omringning af Sarajevo, og det er et indgreb i krigen.

Formanden:

En kort bemærkning er fortsat en kort bemærkning – også i Fællessalen.

Fru Annette Just i ordførerrækken.

Annette Just (FP):

Nu står vi så med et beslutningsforslag, som – jeg vil gerne sige desværre – beviser, at Fremskridtspartiet havde ret, da vi behandlede det første beslutningsforslag om at sende de første soldater til Bosnien-Hercegovina. FN er ikke mere at regne for en fredsbevarende organisation, FN er gået over til at blive en fredsskabende organisation.

Vi var modstandere af at sende danske soldater ned til et borgerkrigsområde, hvor der ikke var sluttet en fred, og nu ser vi desværre med alt for stor tydelighed, hvorfor det var nødvendigt at råbe højt allerede på daværende tidspunkt. Nu kommer forslaget om, at FN også skal kunne angribe. Det er forklaret klart og tydeligt af hr. Gert Petersen, så jeg skal prøve at lade være med at citere alt for meget direkte fra resolutionerne og måske i stedet komme ind på noget mere argumentation.

Hvad er det, der er sket med Danmarks indsats i det tidligere Jugoslavien? Jo, vi kan jo bryste os af, at vi nok har verdens største kontingent af soldater dernede, men det er ikke nok for flertallet her i Danmark. Nej, vi vil have lov til at tvangsudkommandere soldater til endnu flere områder – og det er altså Bosnien-Hercegovina, som vi taler om her – og så siger vi, at der er en slags frivillighed. Officerer og befalingsmænd kan få lov til at sige nej tak, hvis de giver en god begrundelse, men samtidig ved de godt, at selv om det ikke står sort på hvidt, har de også forhindret sig selv i at få et videre avancement inden for den gren af militæret, som de tilhører. Det er jo ikke nogen hemmelighed, at man bliver ugleset, hvis man siger nej tak af familiære grunde, eller fordi man måske bare ikke stoler på løfterne.

Men et folketingsflertal vil absolut blive ved med at sende yderligere tropper til Bosnien-Hercegovina. Der tales i dette beslutningsforslag om, at der skal yderligere ca. 150 militærpersoner derned. Men, som hr. Ove Fich siger, det er jo kun en lille del, der overhovedet behøver at blive behandlet her i folketingssalen, resten kan vi jo bare ordne administrativt. Vi ved, at denne lille del vil være direkte i skudlinien, og resten vil bare blive snigskudt.

Jeg synes, det er et ussel synspunkt, Socialdemokratiet har, og at det er en ussel måde, regeringen fremsætter dette forslag på, i stedet for at tage det punkt for punkt, så vi fik det delt

[Annette Just]

op i de ting, det drejer sig om. Men nej, man skal gøre, som regeringen gør, når den vil sikre sig at have alle regeringspartier med. Man blander det hele sammen, så ingen kan være bekendt at sige nej. Enten er der jo et parti i regeringen, som går ind for en fællesnordisk indsats, eller også er der nogle, der går ind for en hurtig militær indsats, men på denne måde har man sikret sig, at regeringspartierne optræder samlet.

Fremskridtspartiet står heldigvis frit og tør sige, hvad sagen drejer sig om. Vi kan ikke gå ind for en militær indsats, som yderligere vil eskalere borgerkrigen i Bosnien-Hercegovina. Og vi kan heller ikke gå ind for en fællesnordisk styrke. En dansk-norsk styrke kunne vi såmænd sagtens have klaret, fordi begge lande er medlemmer af NATO, men når vi kommer til Sverige og Finland, er vi altså uden for NATO-området. Og vi ved altså, at den største del af den styrke, som kommer fra det fællesnordiske område, er svensk og intet har med NATO-samarbejdet at gøre; den er ikke uddannet efter samme principper og benytter ikke det samme sprog. Men som forsvarsministeren siger så flot og glad i radioen i dag, kan de da forstå hinanden, og det er jo alt sammen noget fællesnordisk.

Jeg vil godt lige gøre opmærksom på, at der faktisk er forskel på svensk og dansk, at det samme ord godt kan have forskellig betydning. Bare for at tage et eksempel: Hvis man gerne vil have en rolig tur, betyder det en morsom tur på svensk. Jeg ved ikke, hvordan en morsom militærudflugt er, men jeg er ret overbevist om, at det ikke er helt det samme som en rolig tur på dansk, og sådan er der mange andre ting. De er ikke uddannet ens, og de taler ikke det samme sprog.

Og for at gøre det helt fornøjeligt har man sikret sig i det finske kontingent, at det dog ikke er sproget, der kommer til at give problemer, for der er slet ikke finsk mandskab. Nej, men der er pansrede mandskabsvogne af mærket Sisu, som er bygget i Finland over russisk koncept. Det kan godt være, at det ikke står på russisk, hvad man skal gøre for at få vognen til at køre, men så står det i hvert fald på finsk. Jeg vil gerne spørge forsvarsministeren, om han har i sinde, at både svenske og danske soldater skal lære finsk for at finde ud af, hvordan man betjener disse pansrede mandskabsvogne.

Jeg mener, at det giver anledning til en større omstændelighed på den måde, men jeg går ud fra, at ministeren hurtigt vil svare, at vi lader svenskerne om at lære lidt finsk. Det er jo selvfølgelig også nemmere at overgive det til andre, der kan diskutere det, men det kan jo også være, at vi får at vide, at det er danskere, der skal gøre det.

Med andre ord: Denne fællesnordiske styrke er et blålus, og vi ender med præcis de samme problemer, som vi har haft andre steder, hvor man har blandet for mange nationer i FN's styrker – ikke kulturelt, for vi har den samme kulturelle baggrund, det vil jeg godt medgive både udenrigsministeren og forsvarsministeren, men på mange andre områder. Så længe de ikke har den samme basisuddannelse og ikke har den samme militære sprogbrug, løber vi direkte ind i problemer, så jeg føler, det er en dårlig løsning.

Udenrigsministeren har sagt klart og tydeligt, at regeringen er villig til at løbe risikoen for, at der forekommer dødsfald som følge af denne beslutning. Man kunne jo være en lille smule uartig og sige: Jamen så send dog regeringen med deres embedsmænd derned! Det kunne være, at det løste nogle problemer herhjemme. Det ville garanteret ikke løse nogen problemer dernede. Men det, som regeringen vil, er jo at sende unge mennesker, som ikke er animerede eller motiverede eller forstår meningen med det, derned for at gå i krig for nogle nationer, som de hverken kan forstå hoved eller hale af. Hvordan skal de kunne se forskel på, om det er en serber, en kroat eller en muslim, som har boet i Bosnien i de sidste tre-fire generationer? Skal det være på grundlag af – som jeg vist sagde før i en kort bemærkning – at den ene er græskkatolsk, den anden romerskkatolsk og den tredje muslim? Altså skal man stå foran kirken om søndagen og se, hvor de går hen, for det er snart den eneste måde, det kan gøres på. Ingen af dem har en autoriseret påklædning, så man kan se det af farven på deres kampuniform, men det kan være, at forsvarsministeren vil komme med et godt forslag om, at de alle sammen skal mærkes. Det gør det måske nemmere. Det er en håbløst umulig situation.

Når forsvarsministeren i dag i Radioavisen udtaler, at han er forundret over, at en major, som faktisk skal deltage i denne udsendelse til

[Annette Just]

Bosnien-Hercegovina, kan tillade sig at sætte spørgsmålstegn ikke blot ved den fællesnordiske styrke, men også ved det reelle i at gribe ind i en borgerkrig, om det overhovedet hører ind under det at være soldat i den danske forsvarsstyrke under NATO-samarbejdet, så kan jeg kun sige, at jeg er mere enig med den major, der vovede at sætte sig op imod sin forsvarsminister, end jeg er enig med forsvarsministeren, der bare slår det hen og siger, at det jo er soldatens erhverv. Det er ikke nogen dansk soldats erhverv at gå i krig for andre; det er mange danske soldaters erhverv og overbevisning at være med til at forsvare det vesteuropæiske område. Hvis de så frivilligt melder sig til FN-tjenesten, er det noget andet, og det kan vi tale om under det næste punkt.

Fremskridtspartiet er rystet, ked af det og fortvivlet over, at fredsmæglingerne, som blev ledet af EF's lord Owen og nu her på det sidste også af FN's Thorvald Stoltenberg, ikke har fungeret, men det kan ikke være med til at animere Danmark til at eskalere en borgerkrig, så den bliver til en regulær krig. Derfor er Fremskridtspartiets bedste råd til regeringen: Træk de danske soldater hjem, og lad os så sikre freden dér, hvor vi har noget at skulle have sagt!

Peter Duetoft (CD):

Enhver, der vil komme og påstå, at den beslutning, der skal træffes i dag, skulle være let, taler usandt. Det er en meget vanskelig beslutning, vi skal træffe, for der er konsekvenser for Danmark, hvad enten vi siger ja eller vi siger nej.

Hvis vi siger ja, risikerer vi, at nogle af vore medborgere kommer hjem i en kiste, og vi risikerer også, at det fra serbernes side bliver opfattet på en sådan måde, at vi f.eks. får terror i Danmark.

Siger vi nej, accepterer vi et gammeldags, nationalistisk Europa, hvor den, der har magten og kynismen, er den, der får retten, og dermed den, der får lov til at foretage etniske udrensninger.

Indtil nu er der i virkeligheden kun én ting, der har været glædelig i debatten i dag, og det er, at på nær Fremskridtspartiet er der ikke nogen partier, der har forsøgt at gøre det her til en partipolitisk sag. Det er da sikkert rigtigt, at man kan fiske i rørt vande og blandt mennesker, der føler frygt, og sige: Vi kan nok få nog-

le stemmer, fordi vi er imod det her. Det eneste parti, der har gjort det, er Fremskridtspartiet, der står i skærende opposition til det, man selv har sagt tidligere, og derfor må det tale for sig selv. Alle andre partier er med tvivl i sindet gået ind i en diskussion, og et enkelt parti er så endt med at sige nej, nemlig SF.

Det, der for CD er noget af det vigtigste, er at få stoppet de etniske udrensninger og få sørget for, at mennesker, der har været terroriseret, torteret og jagtet, får et område, en helleplads, hvor de kan være.

For 50 år siden blev det jo sagt meget følelsesladet, at det, som man havde set i 1930'erne og i begyndelsen af 1940'erne, aldrig måtte ske igen. Det skulle verdenssamfundet nok standse. Alligevel ser vi altså, at vi midt i Europa i år 1993 har en flok Chamberlains og en flok lande, demokratier, som ikke agerer et hak bedre, end England og Chamberlain gjorde før Anden Verdenskrig. Verdenssamfundet har talt og talt og talt og vedtaget gode resolutioner og haft gode hensigter, men har altså indtil nu ikke villet påtage sig forpligtelserne i praksis.

Det er ikke vores krig, og vi skal ikke blande os i en tilfældig borgerkrig, er det blevet sagt i de seneste dage, og det blev gentaget her fra Fremskridtspartiets side.

For CD er Jugoslavien en del af Balkan og dermed en del af vores sikkerhedsområde. Balkan har altid været den urolige del af Europa, og går det galt dernede, så går det galt for hele Europa. Og gør verdenssamfundet ikke noget, så er skridtet ikke ret langt til, at fundamentalistiske muslimske grupper fra Iran og Irak begynder at tage våben i deres hænder og begynder at forsvare de muslimske brødre fra Balkan, og så kan vi jo se, hvordan det går.

Flygtningepolitikken har vi bestemt også allerede fået nævnt i dag fra Det Konservative Folkepartis side. Det er også vigtigt at få standset udryddelserne, der bl.a. fører til uoverstigelige flygtningeproblemer i Europa.

Nogle har troet på politiske løsninger og på sanktioner. Et af problemerne med sanktionerne har vel været, at de rettede sig mod en stat, som ikke var den, der kæmpede. Sandt er det selvfølgelig, at man har ramt Serbien, men hvor meget har man dermed indirekte ramt de bosniske serbere? Det har bestemt været en svaghed. Og at sanktionerne ikke er blevet hundrede procent overholdt, kunne vi godt ha-

[Peter Duetoft]

ve sagt på forhånd, for sådan har sanktioner nu altid virket, og der har altid været huller i dem.

Jeg vil vende tilbage til de tyske ledere og generaler, der – selv om det ikke var populært – i sidste århundrede måtte sige, at diplomati uden magtens forlængede arm er uden virkning. Så længe verdenssamfundet kun taler uden at have en magtmulighed, går det galt. Derfor støtter CD dette beslutningsforslag. Vi kan nære megen tvivl om, hvorvidt det i virkeligheden er for sent. Man kan sagtens sætte spørgsmålstegn ved, om bombardementerne nu har den effekt, som de ville have haft for to eller tre måneder siden. Men ét kan man ikke sætte spørgsmålstegn ved, og det er, at Danmark skal vise solidaritet med FN og med vore NATO-venner, og at vi dermed ikke skal stå som en fodnotation.

CD mener også, at der skal være fremadrettede tiltag som følge af det, der er sket i Jugoslavien, for vi har da lært noget. Jeg vil godt sige Det Konservative Folkeparti tak, fordi man har læst aviser de sidste dage. CD har jo bl.a. foreslået et FN-brandkorps, og det var da glædeligt at høre, at hr. Helge Adam Møller nu synes, at det er en god konservativ idé. Så har vi da været forud for vores tid på det område.

Jeg mener også, det er nødvendigt, at regeringen overvejer at foreslå EF et sådant brandkorps, for det er utilfredsstillende, at i det øjeblik Sikkerhedsrådet vedtager, at det er nødvendigt at handle, skal man først til at forhandle med en masse lande eller med NATO eller med CSCE eller med EF – eller hvem man nu har lyst til at tale med – om, hvem der vil gå med, og så er der gået over to måneder fra det tidspunkt, hvor man anså disse sikre zoner for nødvendige, til det tidspunkt, man nu er kommet til, hvor der måske begynder at ske noget. Det er uacceptabelt, og derfor vil vi foreslå, at man stiller en sådan international styrke til rådighed for FN og dermed gør det muligt at handle hurtigt.

Vi mener også, at man er nødt til at se det her i en bredere sammenhæng. Regeringen bør støtte det franske initiativ om en bred sikkerhedspolitisk ordning på Balkan. Vi er bange for, at hvis Jugoslavienproblemet nogen sinde bliver løst, fører det bare til, at problemet på Balkan bliver flyttet et andet sted hen. Der er mængder af minoritetsproblemer og mængder

af grænseproblemer i det område, så der er ved til megen ild. Derfor var det nok en idé, at f.eks. EF tog det initiativ, som franskmændene har talt om. Endelig skal vi måske for fremtiden overveje, hvor hurtigt og hvordan vi anerkender nye stater, om der ikke skal være minimumsgarantier osv.

Jeg vil godt slutte dette her, og så overtager hr. Svend Aage Jensen med nogle mere forsvarspolitiske synspunkter. Og jeg vil godt slutte med at sige, at for CD er den beslutning, der bliver taget nu, tæt sammenknyttet med det, der skete i Kuwait, tæt sammenknyttet på den måde, at man dengang troede, at den kolde krigs ophør havde ført til, at FN kunne blive en handlekraftig organisation, at FN kunne blive instrumentet, der skulle forebygge konflikter for fremtiden, og at FN skulle blive instrumentet, der stoppede tyranner og folk, som ville andre folk det meget ondt.

Hele den goodwill og hele den tro på FN, der kom efter Kuwait, kan Jugoslavien sætte på spil. Det ønsker vi ikke, og derfor er vi glade for, at regeringen er kommet med dette beslutningsforslag. Vi er ikke glade for, at det var nødvendigt, men vi er glade for, at det kom, da det var nødvendigt, og at vi dermed kan vise vores solidaritet med verdenssamfundet og vores solidaritet med de mennesker, der på Balkan er udsat for grusomheder og urimeligheder og frygtelige ting, som man ikke skulle tro kunne foregå i et civiliseret Europa i år 1993.

Lad ordene fra dengang: »Det må aldrig ske igen«, nu føre til, at vi dog handler. Om det så er to måneder for sent, er det dog bedre at handle for sent end slet ikke at handle.

Svend Aage Jensen (CD):

Danmarks forpligtelse til og aktive deltagelse i løsning af internationale opgaver har siden Centrum-Demokraternes start altid ligget vort parti meget på sinde, også de opgaver, der kan stilles det danske forsvar. Vor holdning er og har altid været den, at vi som fuldgyldige medlemmer af såvel FN som NATO skal opfylde de forpligtelser, som sådanne medlemskaber indebærer, og ikke blot forlade os på, at de ubehagelige og eventuelt farlige opgaver løses af de andre.

Danmark har efterhånden tradition for at stille fredsbevarende styrker til rådighed for FN – her tænker jeg bl.a. på vor mangeårige

[Svend Aage Jensen]

tilstedeværelse i Gaza og på Cypern – og det er godt. Og når FN ønsker vor aktive deltagelse i det tidligere Jugoslavien som følge af den tragiske borgerkrig i Bosnien, hvor den muslimske befolkningsgruppe er på randen af enten at blive udryddet eller at blive fordrevet, så deltager vi naturligvis både i den humanitære del af opgaven med at sikre befolkningen de nødvendige fornødenheder og i den del, der går ud på at fastholde de såkaldte »safe areas«, i hvilke de muslimske bosniere kan leve i fred i fremtiden.

Det er en vanskelig opgave, som er yderligere vanskeliggjort som følge af gentagne aftalebrud de stridende parter imellem. Den seneste udvikling tyder på, at den totale omklamring af Sarajevo nu er hørt op med serbernes tilbagetrækning fra de sidst erobrede bjergtoppe, som det er overladt til FN at kontrollere, fordi serberne ønsker at undgå truslen om bombardement fra NATO-styrkernes side. Det vil imidlertid også betyde, at det fremover vil være vanskeligt for det muslimske forsvar at få forsyninger frem til fortsat forsvar af byen. Til fortsat beskyttelse af de sikre områder har FN ønsket, at der yderligere stilles 7.600 UNPROFOR-soldater til rådighed.

CD finder, at det er en god beslutning, at denne forøgelse kommer til at omfatte en integreret fællesnordisk styrke, i hvilken Danmark stiller med en kampvognseskadron og det nødvendige forsyningsmandskab etc.

Der skal ikke herske tvivl om, at CD ser med megen alvor på den risiko for den enkelte soldat, der kan være forbundet med et sådant engagement, men skal området sikres for alle tre befolkningsgrupper, er hjælpen nødvendig, en hjælp, som vi ikke kan afstå fra at give – trods risikoen. Tidligere i historien har andre ofret sig for os for at sikre vor frihed. Nu har vi en situation i Europa, hvor også Danmark bliver anmodet om bistand, en situation, som vi ikke kan afvise vedkommer os. Skal de tusinder af flygtninge fra Bosnien – også dem, der er i Danmark – have mulighed for at vende tilbage, og det skal de, så skal FN's aktion i det tidligere Jugoslavien lykkes. I modsat fald får det øvrige Europa et praktisk problem af dimensioner ud over det samvittighedsmæssige.

Med hensyn til frivillighedsprincippet er CD af den opfattelse – ligesom Venstres og De Konservatives ordførere også har givet udtryk

for det – at det er meget betænkeligt at overlade ansvaret for deltagelse i den fællesnordiske enhed i Jugoslavien til den enkelte og dennes familie. Det kan medføre et helt urimeligt samvittighedsproblem at få pålagt et sådant ansvar, som burde ligge hos forsvarskommandoen efter retningslinier afstukket af regeringen og Folketinget, som må påtage sig det politiske ansvar.

CD støtter det forslag, som regeringen har fremsat.

(Kort bemærkning).

Pia Kjærsgaard (FP):

Det er blot en kommentar til hr. Peter Duetoft, som ikke kan nære sig, hver gang – og det sker jo tit – Fremskridtspartiet ikke har en holdning, som ligger tæt på hr. Peter Duetofts.

Jeg vil godt slå fast, at i en sådan sag er man ikke ude på at fiske stemmer; i en sådan sag er man indstillet på at give sin mening til kende, således som vi er indkaldt for at gøre det her i dag.

Og vi mener, at det ligger utrolig langt uden for dansk forsvars naturlige opgaver at føre landkrig flere tusinde kilometer væk fra Danmark. Det er ikke det, vi mener med vores forsvarspolitik. Vi synes, at formålet må være at beskytte medlemslandene mod aggression. Men Serbien og Kroatien er ikke i kamp mod NATO's medlemslande.

Det internationale samfund kan jo i stedet samle kræfterne om at påvirke parterne til forhandlingsløsninger, yde nødforsyninger og hjælpe med genopbygningen, når krigen forhåbentlig finder sin afslutning.

Vi ønsker ikke at medvirke til dette forslag. Og det er en lige så alvorlig sag for Fremskridtspartiet, som det er for hr. Peter Duetoft og hr. Peter Duetofts parti og resten af regeringen og resten af Folketinget. Det må jeg understrege. Jeg synes, det var noget af en fejlurdering, hr. Peter Duetoft kom med.

(Kort bemærkning).

Kirsten Madsen (FP):

Det er blevet sagt før i dag, at det at bryde belejringer er krig, og at det, den danske regering opfordrer Folketinget til i dag, er at gå ud i krig mod et fremmed land. Hvis ikke det var tilfældet, var vi ikke blevet indkaldt efter grundlovens § 19, stk. 2, hvor der står:

[Kirsten Madsen]

»Bortset fra forsvar mod væbnet angreb på riget eller danske styrker kan kongen« – underforstået regeringen – »ikke uden Folketingets samtykke anvende militære magtmidler mod nogen fremmed stat.«

Og det at gå i krig mod en fremmed stat, der ikke har direkte berøring med Danmark, betyder, at der er meget, meget stor fare for, at Folketinget med denne beslutning starter Tredje Verdenskrig.

(Kort bemærkning).

Peter Duetoft (CD):

Jeg var glad for fru Pia Kjærsgaards bemærkning, for det var jo bare en gentagelse af, hvad fru Annette Just sagde for et par timer siden, nemlig at NATO ikke har nogen opgave her, og at dansk sikkerhed ikke afhænger af, hvad der foregår flere tusinde kilometer væk.

Når jeg tillod mig at kalde det hykleri og stemmefiskeri, så er det, fordi jeg overhovedet ikke kan få Fremskridtspartiets holdning i dag og i denne sag til at passe sammen med den holdning, som Fremskridtspartiet har haft ved andre lejligheder. Desværre var jeg ikke hurtig nok, for jeg skulle finde det i de store bøger under en tidligere del af debatten. Men jeg kan jo så heldigvis nu benytte lejligheden til at citere hr. Poul Nødgaard fra Folketingets forhandlinger fra den 30. januar 1991, da man diskuterede Golfkrigen:

»Siden har allierede styrker fra mere end 20 lande, deriblandt vore allierede i NATO, USA, Storbritannien, Frankrig, Holland, Belgien og Italien, kastet sig ud i en befrielseskrig for Kuwait. De har med aktiv handling vist Saddam Hussein, at den tid er forbi, hvor tyrannerne uden videre kan begå deres forbrydelser mod menneskeheden.

Men hvor er Danmark i dette spil? Ganske vist har vi sendt en enkelt korvet til området, men det er sket med den forholdsordre, at den skal holde sig uden for krigshandlingerne. Danmark har altså sendt et krigsskib til krigszonen med besked på ikke at blande sig i krigen, og det på trods af, at det pågældende krigsskib er fuldt rustet til at deltage i den internationale allierede styrke.

Fremskridtspartiets mål med dette beslutningsforslag, der i dag er til behandling, er ene og alene at få Folketinget til at indse, at forholdsordren til korvetten »Olfert Fischer« må

ændres, så korvetten indgår på lige fod med de allierede styrker og i samarbejde med disse yder en indsats i Golfområdet.«

Fra senere i debatten kan jeg kort citere fru Annette Just, der i et svar til hr. Jørgen Estrup siger:

»Nu har man« – og det er altså FN – »truffet nogle beslutninger, og det har ført til, at der er blevet aktion. Kunne vi dog ikke også i Danmark vise vores solidaritet, vores ansvarsfølelse? Kunne vi ikke få lov til bare at have vores ære i behold også over for de andre?«

Jeg spørger bare: Hvor er forskellen på Den Persiske Golf og Jugoslavien?

(Kort bemærkning).

Annette Just (FP):

Hr. Peter Duetoft skal sandelig få et svar lige med det samme, for dette spørgsmål har hr. Peter Duetoft stillet mig, sådan cirka lige siden dengang vi havde debatten om Golfkrigen, så det er ikke noget problem, og hr. Peter Duetoft har fået svaret mange gange: Forskellen er, at dengang var det ét land, der angreb et andet land, og da gik vi helt og fuldhjertet ind for, at FN selvfølgelig skulle være med til at trække grænsen, netop fordi Saddam Hussein angreb Kuwait.

Her er der tale om borgerkrig. Det sagde vi også, allerede første gang vi sendte soldater ned til Bosnien-Hercegovina. Der er tale om reel borgerkrig. Det er ikke Serbien, der angriber Bosnien. Nej, det er serbiske bosniere, der angriber muslimske bosniere, og det er kroatiske bosniere, der angriber både serbiske og muslimske bosniere. Det er total borgerkrig; det er ikke landekrig. Jeg håber helt ærligt, at hr. Peter Duetoft som forsvarspolitisk og udenrigspolitisk ordfører – nå, hr. Peter Duetoft har lavet om på det for nylig, kan jeg høre – kan se forskellen på en krig mellem op til flere lande og så en borgerkrig. Der er enorm forskel, for når man taler om borgerkrig, kan man ikke se, om det er dem, der bor i husene med ulige numre, der er aggressorer, eller det er dem, der bor i husene med lige numre. Eller kommer det an på, hvilken kirke de går i om søndagen? Det er ikke det, det drejer sig om. I en borgerkrig kan man ikke som udenforstående reagere på den måde, men det kan man, hvis det er et andet land, der angriber, og så vil vi være de første til at være med.

(Kort bemærkning).

Peter Duetoft (CD):

Blot en tak til fru Annette Just, der nu vender tilbage til sin holdning fra januar 1991, for nu hedder det altså pludselig ikke, at NATO ikke skal blande sig uden for sit område, og at det ikke er et led i dansk sikkerhedspolitik. Nu er argumentet det dér med borgerkrigen osv., og dér kan FN jo så afgøre, hvad der er det ene, og hvad der er det andet.

Men en kendsgerning er det altså, at fru Annette Just nu siger det modsatte af, hvad fru Annette Just og fru Pia Kjærsgaard har sagt i den forløbne del af debatten, for da hed det, at danske soldater og Danmark ikke skulle blande sig uden for NATO's område, for det var ikke et led i dansk sikkerhedspolitik. Nu hedder det altså: Jo, det er det for resten alligevel, når det er Golfen, men ikke når det er Jugoslavien.

Jeg synes, det er lidt morsomt, selv om det er en tragisk sag.

(Kort bemærkning).

Annette Just (FP):

Endnu en gang vil jeg gentage for hr. Peter Duetoft, hvad der er sagt op til flere gange til hr. Peter Duetoft: at når vi har talt om FN, har vi hele tiden talt om frivillighed for alle de soldater, der bliver sendt af sted på FN-missioner fra dansk side. Men det, der er problemet her, er, at man blander NATO ind i det. NATO har intet med det at gøre, og en dansk soldat, der aftjener dansk værnepligt, eller som melder sig som frivillig eller som befalingsmand i det danske forsvar, er selvfølgelig forpligtet til et forsvar af NATO-området, men han er ikke automatisk forpligtet til forsvar eller militær aggression inden for FN. Det må være en frivillig sag for den enkelte, og det skal være tolt frivilligt. Det er altså noget, hvor man selv tilmelder sig.

Vi kan ikke gå ind for, at man på den ene eller den anden måde udpeger nogle og siger: Du og du har en eller anden uddannelse, som vi godt kan bruge, og nu er FN ikke blot fredsbærende, nu skal FN sandelig også være fredsskabende – i særdeleshed her, hvor vi går direkte ind i en borgerkrig. Det er jo FN, der bliver aggressoren midt i en borgerkrig. Hr. Peter Duetoft må kunne se, at der er temmelig stor forskel.

Jørgen Estrup (RV):

Den typiske overskrift i medierne op til denne debat har været »Dansk tilslutning til at bombe serberne i Bosnien«. Så skævt kan det altså fremstilles. Så lidt kan det have at gøre med det, vi faktisk skal tage stilling til i dag. Det er måske undskyldeligt. Det viser noget om den manglende tilpasning mellem det, der sker i Folketinget, og det, der sker i vores omverden. Vi har ikke endnu vænnet os til disse sammenhænge. Men det er ærgerligt, for det betyder, at det er vanskeligere for befolkningen at forstå, hvad det er, vi skal gøre med så vigtig en beslutning.

Derfor vil jeg godt, selv om det er en gentagelse, repetere tre datoer: Den 6. maj besluttede FN's Sikkerhedsråd at oprette det, man kaldte sikre områder, for at kunne beskytte den muslimske befolkning. Den 4. juni besluttede FN's Sikkerhedsråd, ligeledes med den meget omtalte resolution 836, at man skulle foretage bestemte udvidelser af FN-styrkernes, altså UNPROFOR's, mandat for at kunne sikre disse områder, og at der herunder også skulle være adgang til at anvende luftstyrker for at kunne sikre styrkerne. Og den tredje dato, den 14. juni, melder generalsekretæren tilbage til Sikkerhedsrådet, hvad han har fået ud af de overvejelser, som han på Sikkerhedsrådets vegne har gjort sig, bl.a. sammen med NATO, for at sikre UNPROFOR's styrker. Generalsekretæren siger i sit memorandum til Sikkerhedsrådet:

»Som ovenstående gennemgang påpeger, vil udførelsen af resolution 836 nødvendiggøre såvel placering af yderligere tropper på jorden som forsyning med luftstøtte.«

Derudover siger generalsekretæren:

»I overensstemmelse med resolution 836 har jeg bedt NATO, som allerede bistår FN med iværksættelse af flere tidligere sikkerhedsrådsresolutioner, om at forberede planer for at kunne yde den nødvendige luftstøtte.«

Det er efter radikal opfattelse vigtigt at præcisere denne sammenhæng. Forløbet er sket på foranledning af Sikkerhedsrådet. Det er generalsekretæren, der har forestået forhandlingerne, og det er nu – og det er den afgørende ting – generalsekretæren, der træffer beslutning, hvis og såfremt det måtte være nødvendigt at bruge adgangen til luftstøtte for UNPROFOR's styrker.

[Jørgen Estrup]

Jeg skal ikke gå ind i nogen form for polemik med hr. Gert Petersen, for jeg synes, at vores tone var god og fordragelig, men blot sige, at for os er det i sidste ende det afgørende, at dette ligger hos generalsekretæren. Det er ikke noget, som enkelte NATO-lande – uanset de motiver, de måtte have, og uanset den tvivl, vi måtte nære om deres motiver – beslutter. Dette er op til generalsekretæren – med den viden og de forpligtelser, som generalsekretæren har.

Det er altså disse beslutninger i FN's Sikkerhedsråd, som er baggrunden for den debat og det beslutningsforslag, Folketinget står over for i dag. Vi skal ikke tage stilling til en NATO-indsats, vi skal heller ikke tage stilling til bombninger omkring Sarajevo eller andre steder i det tidligere Jugoslavien. Vi skal derimod tage stilling til, om vi fortsat kan bakke FN's arbejde for fred og humanitær hjælp i Bosnien op, om vi vil følge henstillingerne fra Sikkerhedsrådet og FN's generalsekretær.

Selv om det kan lyde så enkelt, når man henviser til FN, vil jeg alligevel gerne sige, at set med radikale øjne er det ikke nogen let endsige automatisk beslutning, vi står over for. Militære midler er ikke opskriften på en løsning af internationale konflikter. De er og bliver den sidste nødløsning, når andre midler er brugt op.

Men sådan er situationen efter vores opfattelse også i Bosnien i dag. Nødhjælpsarbejdet for civilbefolkningen fungerer kun med yderste vanskelighed eller slet ikke. Fredsprocessen er gået i stå. Hvis der ikke inden for meget kort tid skabes åbninger og lægges maksimalt pres på parterne i konflikten, står vi over for vinterens mareridt for civilbefolkningen. Omkostningerne i menneskeliv vil blive frygtelige.

Derfor har vi efter Det Radikale Venstres opfattelse reelt ikke noget valg. Det er vores pligt at lægge så megen styrke, som vi overhovedet kan, bag FN's indsats for fred og tålelige forhold for civilbefolkningen i Bosnien-Hercegovina.

I går havde Jyllands-Posten et indlæg af freds- og konfliktforskeren Jan Øberg, hvor han meget manende – overskriften var i hvert fald manende, og den var vel dækkende for artiklen også – talte om »sidste danske udkald, inden FN får blod på hænderne«.

Jan Øbergs synspunkt er det, at FN ikke kan og ikke bør involvere sig militært i en konflikt

af den type, der foregår i Bosnien-Hercegovina. Det er et standpunkt! Konklusionen – også når man har læst Jan Øbergs artikel – er, at så kan man intet gøre, før parterne indbyder én til en fredsbevarende indsats, det vil sige, når konflikten er nået så langt, at der er våbenhvile. Den holdning – må jeg sige på Det Radikale Venstres vegne – kan vi ikke være enige i. Vi kan ikke sidde med hænderne i skødet i en situation som den, der i øjeblikket er i Bosnien-Hercegovina, og hvor der er et alternativ, hvor FN tilbyder os et alternativ. Tværtimod må vi her sige, at FN-pagten inklusive det vanskelige, omtvistede kapitel 7, som giver FN lejlighed til at bruge militære midler, må være en af de ting, som indgår i vores muligheder for at handle. Det er det, der sker, det er det, som Det Radikale Venstre giver tilslutning til i dag, og det gør vi naturligvis ud fra den overvejelse, at det er nødvendigt – set ud fra fredsprocessen og ud fra civilbefolkningens prøvelser – for at lette dem.

Men jeg vil gerne samtidig understrege, at der er en lang radikal tradition bag ved en opbakning af FN-pagten, af FN's rolle, og at dette også gælder kapitel 7, uanset at dette ikke har været langt inde i debatten i en periode, naturligvis fordi Øst-Vest-konflikten gjorde det umuligt at anvende pagtens kapitel 7.

Det har ændret sig nu, og det har været baggrunden for, at Det Radikale Venstre i flere omgange har præciseret, at vi ønskede, at man gik det skridt videre, der ligger i FN som en verdensmyndighed, som sikrer, så vidt det overhovedet er muligt, at konflikter løses diplomatisk ad fredelig vej med andet end militære midler, men som også, hvis militære midler må anvendes, er den myndighed, der kan anvende dem, og at vi bør bakke det op.

Faktisk præciserede vi sidste sommer i et udspil fra den radikale folketingsgruppe i det, vi kaldte »En anden verden, en anden sikkerhedspolitik«, de fire principper, som vi mener bør være gældende for sikkerhedspolitikken i dag, og jeg vil gerne repetere dem.

For det første, at sikkerhedspolitik primært omfatter økonomiske og politiske virkemidler til fremme af økologisk balance, social trykthed, basale frihedsrettigheder og løsning af konflikter.

For det andet, at militære midler ikke kan afvises, men er og bliver den sidste nødløsning.

[Jørgen Estrup]

For det tredje, at vægten i Danmarks sikkerhedspolitiske indsats må flyttes fra vort nærområde til den internationale scene, dér, hvor problemerne er.

For det fjerde, at Danmark må arbejde for, at internationale organer for kollektiv sikkerhed som FN og CSCE effektiviseres og tillægs beslutende myndighed også i militær henseende. De snævrere forsvarspolitiske alliancer som NATO og Vestunionen må underordnes disse beslutninger.

Dette er også baggrunden for vores beslutning i dag, og det får mig til som et sidste punkt i en mere principiel stillingtagen til det, vi foretager os i dag, også at nævne et brev, som vi alle sammen har fået fra Foreningen Aldrig Mere Krig – en forening, som jeg har dyb respekt for, som jeg har haft meget godt samarbejde med, og som jeg håber også fremover at have meget godt samarbejde med. Men foreningen skriver i sin meddelelse til os bl.a.:

»Begrundelsen for dansk værnepligt og for et dansk militært forsvar har altid været, at Danmark skal have mulighed for at forsvare sin suverænitet og sit territorium mod voldeligt angreb fra en udefra kommende fjende. Det er klart i strid hermed at ville lade danske soldater deltage i en intern borgerkrig i et område uden for Danmark.«

Det er efter radikal opfattelse for snævert; på den måde kan vi ikke løfte det internationale ansvar, vi set med radikale øjne har i Danmark.

Lad mig slutte af med at sige, at det, som under alle omstændigheder jo både har plaget os og også været vores ansvar i de dage, hvor denne beslutning skulle træffes, er selvfølgelig hensynet til dem, der skal udsendes – dem, som vi beder om at tage af sted. Uanset at der er en frivillighed knyttet til dette forslag, en frivillighed, som jeg lægger vægt på, og som set med vores øjne er nødvendig for et militært personel, der er ansat under andre vilkår end dem, der gælder i verden i dag, synes jeg – og det vil jeg gerne understrege – at vi bør gøre os klart, at dette er vores ansvar, og det er et ansvar, vi ikke tager på os med let sind i Det Radikale Venstre, men som vi tager på os.

Inger Stilling Pedersen (KRF):

Kristeligt Folkeparti behøver ikke så forfærdelig mange ord for klart at udtrykke vores ful-

de tilslutning til beslutningsforslaget. Vi synes, vi fra forskellig side dagen igennem har fået mange gode argumenter for det, selv om der selvfølgelig også er nogle, der ud fra et ærligt hjerte har en anden opfattelse, hvad de har lov til at have.

Men der er bare én ting, vi nok skal slå fast, og det er, at vi hører sammen i Europa, hører sammen i verden, og at man ikke kan sidde og sige, at de bor langt væk fra Danmark, og at det er så uendelig fjernt. Hvor mange minutter tager det at komme derned med en flyver? Ikke ret mange.

Vi har i NATO og i FN indgået visse forpligtelser, som vi i Kristeligt Folkeparti lægger stor vægt på. Jeg kan huske, da jeg for et par år siden var i FN, hvor den daværende udenrigsminister klart udtrykte ønske om, at vi også kunne gribe ind dér, hvor mindretal var truet. Det er netop det, vi ser rundt omkring, ikke bare her, men også andre steder, hvor mindretal trues med udslettelse, og det er noget, der har berørt mig selv dybt at se på, at mindretalsgrupper går til grunde, mens hele verden ser på det og bare siger, at det kan vi jo ikke gøre noget ved.

Derfor tror jeg også, at vi har en klar forpligtelse her. Der er ikke nogen i Danmark, der ønsker, at der skal bombes. Der er ikke nogen, der ønsker, at danske soldater skal involveres i krig, men de samme mennesker og alle vi andre siger også: Jamen vi har en forpligtelse over for de mennesker, der bor dernede. Når man ser udsendelser fra Sarajevo og ser de grædende forældre og børn og andre – også de mange mennesker, som ikke kommer ud, de gamle, de syge, som ikke har mulighed for at flygte – berører det én dybt. Vi har et enormt ansvar, og vi vil gerne have nødhjælp og andet frem, men hvis den nødhjælp trues, hvis grebet strammes omkring et mindretal, må verden på en eller anden måde gribe ind.

Det er det, der sker nu. Vi vil ikke længere have, at der bliver drevet gæk med os, at man ustandselig lover, men ikke holder, og derfor håber jeg – og det tror jeg gælder os alle – at det, der sker nu med trusler om bombing, må være med til at stoppe konflikten og krigen dernede.

Er Danmark ikke involveret? Jo, vi bliver da involveret med flygtninge, måske ikke så dybt, men dog alligevel nok til, at det kan true med

[Inger Stilling Pedersen]

at skabe splid i vores befolkning, når det gælder disse flygtninge. Og dertil kommer alle dem, vi ikke kan hjælpe, fordi de ikke kan komme ud derfra, og som måske er de særligt truede.

Jeg tror, at en stor del af den danske befolkning vil stå bag, at vi virkelig gør en indsats og gør det rigtige. Det er ikke mange minutter siden, jeg talte med nogen i telefonen om dette her, og hvor det blev sagt, at der jo ikke var nogen af os, der ønsker krig og bombing, men at vi er nødt til at gøre alvor af trusler. Man kan sige »Ulven kommer« så mange gange, at ingen tror på det længere. Jeg håber, at man ved at træffe disse beslutninger i NATO og FN, som står bag dem – og det er jo meget vigtigt, at det er en FN-beslutning og ikke bare en NATO-beslutning – siger til de mennesker dernede, der ikke kan overholde aftaler, og som ikke vil indgå fredsftaler, at nu må de altså sørge for, at der sker noget, og at vi fra Danmark er helt parat til at betale vores del af omkostningerne.

I øvrigt synes jeg personlig, at det er vældigt godt, man har mulighed for at sige fra, for der kan være mange personlige grunde, som måske ikke var der, dengang man gik ind som professionel soldat. Det er min helt personlige holdning, og jeg er glad for, at der foreligger denne mulighed for at sige fra med en eller anden begrundelse. Jeg tror, der er mange, der gerne vil være med og gerne vil ned for at gøre en indsats til gavn for os alle. I den forbindelse må vi huske, at vi altså sender nogle af sted, men vi herhjemme står med ansvaret for, hvad der sker i NATO, i FN og i Folketinget.

Kristeligt Folkeparti er helt klart parat til at gå ind og tage et medansvar.

Ritt Bjerregaard (S):

Ud over at støtte de bemærkninger, den socialdemokratiske ordfører har fremført, og dermed også stemme for forslaget vil jeg gerne sige, at det har slået mig, at den situation, vi befinder os i i denne debat, er speciel derved, at man faktisk ved at sidde og lytte til debatten kan konstatere en meget stor enighed med de fleste ordførere.

Det gælder f.eks. både Venstres ordfører, den tidligere udenrigsminister, hr. Ellemann-Jensen, og SF's ordfører, hr. Gert Petersen, at der er meget i det, begge ordførere har sagt,

som jeg tror de fleste af os i virkeligheden kan være enige i, men alligevel når de til forskellige konklusioner.

Det tror jeg meget godt afspejler det dilemma, der har været for mange af os, der har skullet tage stilling til det forslag, regeringen i dag har fremsat. Der er jo ikke nogen af os, der har kunnet undgå at følge med i udviklingen i krigen i det tidligere Jugoslavien, og der er heller ikke nogen af os, der har kunnet undgå at blive påvirket af det.

Der har ikke været nogen nemme løsninger, og vi har heller ikke kunnet bruge nogen af de sædvanlige reflekser.

Jeg har selv brugt ganske mange kræfter på at advare imod at bruge militære midler og tro på, at bombing kunne føre til fred i et land, der var i en borgerkrig. Jeg har peget på, at man derved risikerede en optrapning i stedet for at komme nærmere til en fredsproces, og andre i dette lokale har gjort det samme. Der ligger vel hos mange af os en angst for, at situationen kunne havne i et europæisk Vietnam eller et europæisk Afghanistan.

Når jeg alligevel også siger ja til det forslag, der foreligger, skyldes det meget stærkt en fornemmelse af, at vi egentlig intet har tilbage, hvis vi ikke bakker FN op. Hvilke muligheder er der så i en verden, hvor vi alle sammen kan konstatere, at mængden af konflikter er stigende, og hvor der heller ikke her er nogen faste løsninger?

Vi kan alle sammen – og mange har gjort det – pege på svagheder i FN. Det har ikke den styrke, som vi har brug for i forhold til konflikterne, FN har taget fejl, administrationen er ikke særlig effektiv, Sikkerhedsrådet svarer ikke til de magtforhold, der eksisterer i verden i dag. Men alligevel er det det eneste, vi har, og vi er nødt til at prøve at støtte det i den proces, vi er inde i.

Derfor ser jeg også beslutningen i dag som en beslutning om at styrke og forandre FN – med andre ord fortsætte dialogen også med andre lande om, hvordan vi bringer FN i en sådan situation, at de kan leve bedre op til deres ansvar.

Jeg har også glædet mig over, at mange har understreget, at det ikke er lykkedes for os at få sanktionerne til at virke. Jeg var lidt ked af, at hr. Ellemann-Jensen så rask afskrev sanktioner som et middel. Det tror jeg ikke vi kan tillade

[Ritt Bjerregaard]

os. Jeg tror, vi er nødt til at anvende det, og jeg tror også, vi er nødt til at styrke brugen af det.

Jeg har været glad for de bemærkninger, der er kommet fra regeringen om, at vi også helt anderledes aktivt bør sørge for det, man kunne sige er vores egen verden, og det, jeg selv har oplevet meget stærkt i forbindelse med mit arbejde for CSCE i forholdet mellem Grækenland, Makedonien og serberne.

Jeg ser altså den beslutning, vi træffer i dag, som et lille skridt, et første led, en fortsat diskussion her i Folketinget til det, mange har kaldt en ny verdensorden. Der er ikke ret mange af os, der ved, hvad den går ud på. Nogle af os er måske oven i købet i tvivl, om den er bedre end den gamle. Men vi bliver nødt til at tale om det, og undervejs må vi også træffe beslutninger, der er besværlige.

Udenrigsministeren (Niels Helveg Petersen):

Jeg vil gerne takke ordførerne for et meget stort flertal her i Folketinget for deres tilslutning til beslutningsforslaget. Jeg vil gerne takke ordførerne for Socialdemokratiet, for Venstre, for Det Konservative Folkeparti, for CD, for Det Radikale Venstre og for Kristeligt Folkeparti. Det betyder, at der er bred tilslutning til den politik, der hermed foreslås.

Der er rejst en række spørgsmål, som jeg finder bedst kan belyses i udvalget. Jeg skal her kun hæfte mig ved et par enkeltheder. For det første spørgsmålet om samtykke i henhold til grundlovens § 19, stk. 2.

Det foreliggende beslutningsforslag, nr. B 107, er helt udtrykkeligt fremsat netop med henvisning til § 19, stk. 2. Regeringen foreslår, at Folketinget giver sit samtykke til et øget engagement. Og det gør regeringen, fordi vi finder det helt uden for tvivl, at der er dele af denne beslutning, der kan udvikle sig til, at der anvendes militære magtmidler netop i den forstand, som der tages sigte på med § 19, stk. 2.

Medlemskab af FN og NATO løser ikke dette problem, fritager os ikke fra at søge et særligt samtykke hos Folketinget. Men det er et emne, som regeringen selvfølgelig i øvrigt er klar til at dyrke videre under udvalgsarbejdet. Det er jo en vigtig problemstilling at få belyst helt til bunds.

Dernæst vil jeg gerne om sanktionspolitikken over for Serbien slå fast, at det er regeringens holdning, at vi stadig skal søge at skærpe

den sanktionspolitik. Der er sket meget betydelige fremskridt – de er blevet stadig skarpe, overholdes i stadig større omfang – men der er endnu arbejde at gøre. Og regeringen arbejder for, at UNPROFOR-styrkerne i Makedonien også får mulighed for at deltage i overvågning af sanktionerne.

Hr. Ellemann-Jensen udtalte, at det til syvende og sidst kun er parterne selv, der politisk kan løse problemerne. Det vil jeg gerne tilslutte mig. Det er til syvende og sidst parterne selv, der må finde en løsning ved forhandlingsbordet. Jeg er også derfor glad for at kunne sige, at parterne, efter alt hvad vi har fået oplyst, går til forhandlingerne i dag kl. 16.30, hvor de genoptages efter at have været afbrudt i temmelig lang tid.

Tvivilsspørgsmålet har ikke været, hvorvidt den muslimske leder, Izetbegovic, ville deltage. Det har han meddelt at ville gøre efter rømningen af de serbiske bjergtinder omkring Sarajevo. Også de bosniske serberes ledelse har meddelt, at de vil deltage. Tvivlen er i øjeblikket, hvorvidt kroaterne i Bosnien vil deltage, fordi der netop har været gennemført stærke angreb fra muslimsk side på kroaterne, hvilket vist yderligere tjener til at vise, at konflikten i al sin dramatik og hæslighed er overordentlig kompliceret.

Men om en halv time – regner vi med – vil forhandlingerne kunne gå i gang – forhåbentlig med et konstruktivt sigte. Det forhold, at forhandlingerne nu går i gang, viser jo i øvrigt også, at truslen om bombardementerne ikke forhindrer, at forhandlingerne kommer i gang.

Til hr. Gert Petersen kun det ene synspunkt: Hvis jeg forstod hr. Gert Petersen rigtigt, er hr. Gert Petersen tilhænger af filosofien om sikre områder, som det kommer til udtryk i Sikkerhedsrådets resolution 836, som jo også blev vedtaget med bl.a. russisk og kinesisk tilslutning. Det er den sikkerhedsrådsresolution, der danner grundlag for eventuelle flyaktioner. Det er en mulighed, der udtrykkelig er nævnt i 836 som beskyttelse for UNPROFOR-styrkerne, der beskytter muslimerne i de såkaldt sikre områder. Så hvis jeg forstod det rigtigt, tog hr. Gert Petersen den ene halvdel af 836, vedrørende beskyttelse af sikre områder, men ville ikke være med til en beslutning om, at man kunne anvende flystøtte.

[Udenrigsministeren]

Hr. Jørgen Estrup var inde på den betragtning, at en første følge af, at man ikke kunne anvende flystøtte her, ifølge FN's generalsekretær er, at de landstyrker, der skulle indsættes i sikre områder, så måtte være langt større. Så man fjerner måske én risiko, men får til gengæld en større risiko på anden led.

Endnu en gang vil jeg takke for tilslutningen til dette beslutningsforslag, som skal være med til at sikre, at Danmark fortsat er et meget aktivt land i forfølgelsen af fredsbestræbelserne i det tidligere Jugoslavien.

Forsvarsministeren (Hans Hækkerup):

Lad mig først sige, at jeg har været glad for en så seriøs debat om dette alvorlige spørgsmål.

Der har i den seneste tid været meget debat om vores styrkers sikkerhed, hvis det skulle blive nødvendigt at iværksætte luftangreb i Bosnien-Hercegovina. Lad mig her understrege, at sikkerheden for det danske personel fra starten har ligget denne regering stærkt på sinde.

Vi var således opmærksomme på, at en håndhævelse af Sikkerhedsrådets resolution vedrørende den såkaldte No Fly-zone over Bosnien-Hercegovina kunne medføre en øget risiko for FN-personellet og for andre, som yder en hjælpeindsats i det tidligere Jugoslavien, og hermed også for dansk personel. Vi fremsatte derfor allerede i slutningen af marts forslag om at øge sikkerheden for det danske personel i det tidligere Jugoslavien ud fra en samlet vurdering af den værst tænkelige militære udvikling. Og med folketingsbeslutningen den 1. april 1993 gav Folketinget som bekendt sit samtykke til regeringens forslag.

Samlet har folketingsbeslutningen medført en personeltilførsel på i alt 130 mand, heraf ca. 100 til Kroatien og ca. 30 til Bosnien-Hercegovina. Herudover blev der i Danmark etableret et sanitetsberedskab omfattende i alt 12 læger, sygeplejersker og sygepassere, som kunne udsendes med kort varsel.

Men nok så vigtigt medførte beslutningen den 1. april 1993, at bataljonen i Kroatien har fået tildelt en pansret panserværnsraketedeling, 2 pansrede middeltunge mortersektioner, 36 køretøjer, hvoraf de 15 er pansrede mandskabsvogne, som har fået påmonteret ekstra beskyttelse, ligesom dens sanitetsberedskab er blevet forøget.

På samme måde fik hovedkvarteretskompagniet i Bosnien-Hercegovina tilført 11 køretøjer, hvoraf de 6 var pansrede med ekstra beskyttelse, og fik udvidet sin sanitetskapacitet.

Disse foranstaltninger betyder, at de danske enheders situation under de vanskelige forhold er blevet markant forbedret. Vi har også lagt vægt på, at beskyttelsen af det militære personel i kraft af fragmentationsveste, beskyttelsesbriller mod fragmenter og Kevlarhjelme blev forbedret. Særligt udsat personel har fået udleveret forstærkede fragmentationsveste med keramikplader til at sætte ind i disse, og endelig er en række af vores køretøjer dernede blevet yderligere pansret.

Jeg mener derfor, at vi har gjort, hvad der er praktisk muligt for at udruste vores soldater bedst muligt, også hvis den værst tænkelige situation skulle opstå. Men jeg kan selvfølgelig ikke give Folketinget en garanti for, at der ikke alligevel kan komme til at ske tab for vores danske styrker.

Jeg vil også gerne understrege over for Folketinget, at det overordnede operative ansvar for de danske soldaters sikkerhed i det tidligere Jugoslavien principielt sorterer under FN, da vi har afgivet styrkerne til FN's kommando. Derfor er det også klart, at UNPROFOR har lavet planer for forskellige mulige scenarier. Jeg har haft lejlighed til at blive orienteret grundigt om disse planer, og jeg har fuld tiltro til dem. Hvad de går ud på, kan jeg naturligvis ikke uddybe i detaljer, da dette ville kompromittere styrkernes sikkerhed. Men jeg kan sige, at ikke mindst Folketingets Forsvarsudvalg har fået en mere detaljeret redegørelse for, hvad det er, vi i givet fald ville kunne gøre.

Jeg finder også, at det danske personels sikkerhed er sikret bedst muligt ved de koordinationsarrangementer, der er opnået enighed om mellem FN og NATO. Det ligger således helt klart, at det er FN's generalsekretær, der skal sanktionere en eventuel flyindsættelse. Det betyder, at generalsekretæren har mulighed for inden en beslutning at rådføre sig med FN's særlige repræsentant i Jugoslavien, den tidligere norske udenrigsminister Thorvald Stoltenberg. For han har jo netop ansvaret ikke kun for de militære FN-styrker, men også for de civile FN-medarbejdere i det tidligere Jugoslavien, for UNHCR-medarbejderne og for nødhjælpsarbejderne. Det betyder, at det hensyn

[Forsvarsministeren]

vil være taget, der er ikke bare til de militære styrkers sikkerhed, men til alle FN-medarbejdernes sikkerhed.

Jeg vil også gøre opmærksom på, at der har været tanker fremme om ensidigt at evakuere danske styrker, og til det kan jeg roligt sige, at det ikke indgår i vores planer. For det første har vi jo stillet disse styrker under FN-kommando, og det vil sige, at det er en FN-beslutning. Men for det andet vil jeg understrege, at en sådan ensidig evakuering jo ville kompromittere de øvrige FN-styrkers sikkerhed. Hvis man trækker en del af FN-styrkerne ud i et givet område, vil det betyde, at de styrker, der er i naboområdet, pludselig vil være i en mere udsat situation.

Endnu mere afgørende er det selvfølgelig, at vi i Bosnien-Hercegovina stiller hovedkvarteretskompagniet, og derfor vil en evakuering skabe en overordentlig risikabel situation for de andre. Bl.a. har det danske hovedkvarteretskompagni jo hele radiokommunikationen med enhederne, og en evakuering ville derfor simpelt hen betyde, at man umuliggjorde situationen for de andre FN-enheder i Bosnien.

Jeg vil også gøre opmærksom på, at den danske deltagelse i den kommende fællesnordiske styrke er blevet skræddersyet med henblik på at give personellet den bedst mulige beskyttelse. En kampvognsenhed som den, vi sender derned, er generelt karakteriseret ved gode observationsmidler, høj beskyttelsesgrad og mobilitet. En kampvogn kan indsættes hele døgnet rundt og i al slags vejr. Observationsopgaver kan med stor fordel løses af kampvognsbesætninger fra kampvognen – de behøver ikke at stige ud af den, da der er installeret infrarødt materiel på kampvognen, således at man kan se i mørke. Det er en klar forbedring af sikkerheden i forhold til en pansret mandskabsvogn, hvor man i givet fald skal stige ud og ikke kan observere ret langt i mørke.

Det gælder yderligere, at kampvogne af den type, vi har, nemlig Leopard A5, yder beskyttelsen en passiv beskyttelse i form af bedre pansring mod alle former for våbenvirkning med undtagelse af visse typer af kampvognsammunition og de fleste typer panserværns våben. Men kampvognens pansring og konstruktion vil muliggøre en fortsat opgaveløsning for dennes besætning, også i tilfælde af at man bliver beskudt.

Det betyder, at sikkerheden for vores styrke i Tuzla bliver langt større, end hvis vi havde sendt den derned i pansrede mandskabsvogne.

På et ekstraordinært nordisk forsvarsministermøde fredag den 6. august havde jeg lejlighed til at drøfte muligheden for det fællesnordiske bidrag med mine nordiske kolleger. Vi diskuterede herunder, hvorledes styrken hensigtsmæssigt burde sammensættes, når man tænkte på den vanskelige opgave. Fra svensk side pegede man bl.a. på det ønskelige i, at Danmark om muligt kunne stille kampvogne. Og man har fra svensk side efterfølgende taget dette op med FN's undergeneralsekretær for fredsbevarende operationer, Koffi Annan.

Denne har under drøftelser med den svenske udenrigs- og forsvarsminister accepteret indsættelsen af danske kampvogne, hvilket er blevet meddelt den danske delegation ved FN-missionen i New York.

Endelig vil den nye danske styrke, som det også har været berørt under debatten, komme til at omfatte et hold til koordination af luftstøtteoperationer. Hermed åbnes der efter min mening mulighed for en ekstra beskyttelse og støtte, nemlig den støtte, som indsættelse af fly kan muliggøre, hvis den værst tænkelige situation skulle opstå.

Jeg bemærkede under debatten, at fru Annette Just ikke brød sig meget om fællesnordiske enheder – jeg ved ikke, om det afspejler fru Annette Justs forhold til nordisk samarbejde i øvrigt – men jeg vil gerne sige, at jeg faktisk mener, at vi allerede med Den Nordiske Bataljon, som vi har i Makedonien, og som jo siden er blevet forstærket med 300 amerikanske soldater, faktisk har et godt eksempel på, hvor godt fællesnordisk samarbejde kan fungere, også selv om der er lande med, som ikke er NATO-lande. Nu er de jo yderligere blevet stillet over for den udfordring at skulle fungere sammen med amerikanske styrker, hvilket fru Annette Just formodentlig har noteret sig.

Jeg mener i øvrigt, at netop styrken i Makedonien er enestående på den måde, at det er det første eksempel på en præventiv deployering, hvor man udstationerer styrker, inden en konflikt bryder ud i eller spreder sig til et område.

Fru Annette Just rejste også det lille spørgsmål, om vi nu skulle til at køre i – ja, det lød nærmest, som om det var tidligere Warszawa-

[Forsvarsministeren]

pagtmateriel, men i hvert fald finske pansrede mandskabsvogne. Hertil vil jeg gerne sige, at situationen jo er den, at svenskerne allerede har købt disse Sisu pansrede mandskabsvogne af finnerne, og det, der sker, er altså, at Finland stiller et yderligere antal til rådighed for svenskerne. Formodentlig vil nordmændene også være interesseret i at få nogle af dem, idet de kan bruges til ambulancekørsel. Så dels er svenskerne altså i forvejen bekendt med køretøjet, dels mener jeg ikke, at vi her står over for nogen uoverstigelige problemer.

Jeg har under debatten noteret mig Venstres og De Konservatives principielle holdning vedrørende frivillighed, men jeg bemærkede jo også, at Venstre og De Konservative er enige i, at der faktisk er et politisk kompromis om dette spørgsmål. Da vi i Folketinget i september 1992 drøftede spørgsmålet om at stille en dansk militærstyrke til rådighed for De Forenede Nationer i Bosnien-Hercegovina, opfordrede et flertal, og herunder de nuværende regeringspartier og Venstre og De Konservative, regeringen til at føre forhandlinger med henblik på fastsættelse af klare retningslinier for fremtidig deltagelse i militære styrker med internationale opgaver. Den opfordring agter regeringen naturligvis at følge, og der er enighed mellem forsvarsforligspartierne om at indlede disse forhandlinger i løbet af den allernærmeste tid i forbindelse med de drøftelser, vi skal føre om opstillingen af den internationale brigade.

Jeg bemærkede også, at hr. Helge Adam Møller og hr. Peter Duetoft i debatten rejste spørgsmålet om opstilling af en international udrykningsstyrke til rådighed for FN. Jeg er glad for at kunne sige, at regeringen er fuldt enig i denne holdning.

FN's generalsekretær, Boutros-Ghali, har i det forslag, han fremlagde for et lille års tid siden, »Agenda for Peace«, netop foreslået oprettelse af en sådan standby force, hvor man altså på forhånd tilkendegiver, at man vil være parat til at stille enheder til rådighed for FN-operationer. Det forberedende arbejde er allerede i gang, og Boutros-Ghali har da også været så venlig at sige, at vores internationale enhed, som vi snart skal tage endelig stilling til opstillingen af, er som skræddersyet til denne opgave.

Det, han selvfølgelig specielt tænker på, er ideen om hurtigt at kunne være til stede, sådan som det også er blevet påpeget af flere ordførere – en såkaldt jump start. Derfor vil regeringen drøfte med FN – vi får besøg af et undersøgelseshold fra FN om ikke så mange dage – om vi f.eks. kunne stille hovedkvarteret og hovedkvarterkompagniet fra den internationale brigade til rådighed for FN netop til deltagelse i sådanne jump start-operationer. For at undgå misforståelser skal jeg sige, at dette selvfølgelig ikke vil tilsidesætte de almindelige procedurer, altså at der skal være tale om en sikkerhedsrådsbeslutning og en beslutning i det danske Folketing i lighed med den måde, vi hidtil har håndteret disse ting på.

Jeg mener, at vi hermed vil kunne tage et ganske væsentligt skridt. En hurtig indsats vil ofte kunne betyde, at en konflikt kan stoppes eller begrænses med langt færre midler end dem, der bliver nødvendige, hvis man venter, til den har udviklet sig og hadet har bredt sig. Jeg regner med, at vi i efteråret kan gennemføre en lovgivning om den internationale brigade, så omstillingen af dansk forsvar til at løse internationale opgaver i FN-, CSCE- og NATO-ramme kan accelereres.

(Kort bemærkning).

Pelle Voigt (SF):

I en diskussion for nylig fortalte forsvarsministeren os, at det var fuldt forsvarligt og rimeligt, at man brød med det princip, at værnepligt er uddannelse, og at man godt i søværnet kunne sende værnepligtige med kun 2 måneders uddannelse af sted på operationer i det jugoslaviske område, som kunne udvikle sig til krigshandlinger.

Nu får vi at vide, at der er gjort alt for, at de folk, der sendes af sted, har den fornødne uddannelse og den fornødne sikkerhed. Alligevel kan vi se i dag, at de folk, der bliver sendt af sted i de mest udsatte positioner, nemlig de unge piloter, som med øjenkontakt til fjenden skal udpege bombemål for de bombeangreb, som forsvarsministeren har talt om, helt tydeligt gør opmærksom på, at de føler sig utilstrækkeligt uddannet. Således udtaler en af dem i Berlingske Tidende i dag: »Vi er meget lidt glade for at skulle af sted. Vi føler os ikke tilstrækkeligt uddannet.«

[Pelle Voigt]

De har ifølge avisen fået et 4 ugers lynkursus. De er uddannet som piloter og ikke som krigere på landjorden, og de fortæller, at de ikke har lært at benytte det laserudstyr, de skal betjene som observatører på landjorden i Bosnien.

Det undrer mig, at forsvarsministeren kan fremsætte disse stærkt beroligende erklæringer, samtidig med at de mennesker, som det konkret drejer sig om, og som altså som 20-årige skal stå øje til øje med fjenden og udpege disse bombemål, har en totalt forskellig opfattelse af den situation, der nu er ved at opstå.

Jeg kunne godt tænke mig at høre, om forsvarsministeren har en forklaring på, hvordan man kan se så fuldstændig forskelligt på det, der burde være den samme situation.

Forsvarsministeren (Hans Hækkerup):

Jeg vil gerne sige til hr. Pelle Voigt, at jeg selvfølgelig også har læst aviser i dag og dermed også har set den pågældende artikel. Det, jeg har forstået, er, at kritikken primært skulle gå på, at man fra dansk side ikke har uddannelse eller materiel til lasermålodpegning, og det er for så vidt korrekt. Vi har i Danmark i dag ikke den type udstyr. På den anden side skal man gøre sig klart, at styrken først skal være på plads med udgangen af september måned, og det betyder, at man formodentlig vil kunne låne udstyr og uddanne folk i dette udstyr, således at de vil være i stand til at bruge dette mere avancerede udstyr.

Imidlertid skal man ikke se bort fra, at opgaven i første omgang også ville kunne løses ved hjælp af den uddannelse, de allerede har fået, altså en mere traditionel målodpegning.

Men jeg er sikker på, at når vi næste gang skal sikre, at dansk forsvar har det allerbedste udstyr, så vil SF være parat til at være med til at løse den opgave.

(Kort bemærkning).

Annette Just (FP):

Jeg har ellers ikke villet blande mig i denne laserudstysproblematik, men betyder det, forsvarsministeren siger her fra talerstolen nu, at piloter, der skal flyve F-16, eller hvad det nu er, de skal flyve, bliver uddannet til at stå på jorden og bruge laserudstyr i et andet land?

Det er faktisk ikke det, de er blevet uddannet til. De er blevet uddannet til at sidde oppe i flyvende maskiner, så vidt jeg er orienteret. Jeg har immervæk været med i flyvevåbnet en hel del år, og da var der altså ikke nogen, der sagde noget om, at piloterne skulle stå på jorden og udpege med laserudstyr, det kan jeg godt love forsvarsministeren.

Jeg tror, det, ministeren prøvede at give udtryk for, var, at vi foretager en omskoling af de meget dyrt uddannede piloter, så de kan stå på jorden og lave målodpegning for andre piloter, og det får de altså knap en måned til at lære. Og så synes jeg, det begynder at blive helt interessant. Jeg kan godt forstå, at hr. Pelle Voigt også gerne vil høre dette svar.

(Kort bemærkning).

Pelle Voigt (SF):

Jeg forstår, at forsvarsministerens forsikringer for disse menneskers mulighed for at operere og for deres sikkerhed består i, at man formodentlig undervejs her i løbet af den næste måned kan låne noget udstyr, som de kan øve sig på. Det synes jeg egentlig ikke er noget særlig betryggende grundlag for Folketinget at sende disse mennesker af sted på.

Og så tillader forsvarsministeren sig at være morsom og sige, at han er sikker på, at SF på et eller andet senere tidspunkt vil være med til at stemme for alt fornødent udstyr.

Burde det egentlig ikke være sådan, at man sikrede sig, at udstyret og uddannelsen var til stede, før man sendte folk af sted? Det gør man dog almindeligvis i de andre dele af forsvaret, som man udsender til den slags opgaver. Kunne forsvarsministeren forestille sig den situation, at man sendte folk af sted uden beskyttelsesdragter, våben eller pansrede mandskabsvogne og så udtalte det fromme håb, at et eller flere af Folketingets partier med tiden ville være med til at påvirke forvarsbevillingerne, sådan at de kunne få det fornødne udstyr – og den fornødne uddannelse, som disse mennesker siger at de ikke har fået? Det synes jeg ikke er at tage denne situation og den kritik, der kommer fra de mennesker, som skal udføre denne meget alvorlige opgave, tilstrækkelig seriøst.

(Kort bemærkning).

Helge Adam Møller (KF):

Nu forstod jeg på et indlæg fra hr. Gert Petersen tidligere i dag, hvor han citerede en major fra Forsvarsakademiet, at hvis man var major, så havde man den højeste militære sagskundskab. Lad mig så benytte denne i halvandet minut.

Når fru Annette Just ikke kan forstå, at vi anvender piloter, som vi har uddannet til at sidde oppe i en F-16 jager, til at stå på jorden og foretage måludpegning, så hænger det sammen med, at det er de faktisk de allerbedste til. Denne pilot, som er uddannet til at flyve en moderne jagermaskine, skal nede på jorden ved at holde radiokontakt med nogle folk, der har den samme uddannelse som han og altså snakker det samme sprog som hans medpiloter, fortælle dem nøjagtigt, hvad det er for mål, de skal angribe, og hvordan de skal flyve ind på den rette måde. Og det kan han langt bedre end en hærofficer. Hvis man vil uddanne en hærofficer til det, er det langt vanskeligere, fordi han ikke kender den måde, som en pilot reagerer på. Det er altså netop for at få den størst mulige sikkerhed, man anvender piloter til bl.a. den opgave.

Og så en enkelt oplysning til hr. Pelle Voigt, der siger, at der skal være øjenkontakt mellem disse flystøtteofficerer på jorden og så det fjendtlige mål, man skal angribe. Det kommer lidt an på, hvad man forstår ved øjenkontakt. Normalt er det det, hr. Pelle Voigt og jeg har i øjeblikket, og det kan man maksimalt have på 30 meters afstand; så kan man ikke se hinanden i øjnene længere. Det, der er tale om dernede, er derimod afstande, som typisk vil være 5, 10 eller 15 km, fordi det er et temmelig bakket terræn. Her skal piloten ved hjælp af moderne observationsudstyr, kikkerter og lign. kunne se eksempelvis de fjendtlige morterer, der skyder, og så 10 eller 15 km fra dem sende signal op til flyet og fortælle, hvordan det skal angribe. Så det er altså ikke noget med, at man ligger 50 eller 100 meter derfra.

Det var bare nogle faktuelle oplysninger, som vel også er rare at have med i denne meget tekniske debat.

(Kort bemærkning).

Ellemann-Jensen (V):

Frem til slutningen af september vil for-

svarsministeren have ansvaret for den meget vigtige opgave, det er at sikre, at de mennesker, der bliver sendt af sted, er udstyret på forsvarlig vis og på bedst mulig måde og har det materiel, der skal til.

Så har jeg lidt svært ved at forstå ideen i, at der er medlemmer af Folketinget, der her prøver at pege på eventuelle svage punkter, som skal rettes op, og på steder, hvor der kunne være problemer. Det kan kun vanskeliggøre den situation, danskere bliver sendt ud i. Så nu beder jeg om, at medlemmer af Tinget bruger deres hoved.

Hvis man vil følge med i disse ting, er der rigelig lejlighed til at gøre det under udvalgsbehandlingen. Det er ikke en debat, man anstændigvis kan føre her i salen.

Pelle Voigt (SF):

Jeg synes, at hr. Ellemann-Jensens argumentation kunne være relevant, hvis ikke det var sådan, at de personer, som vi taler om her, selv havde ført denne argumentation frem på forsiden af og på side 5 i første sektion af Berlingske Tidende i dag. Jeg har egentlig ikke gjort andet end at gentage de indvendinger, disse mennesker har over for den situation, som bl.a. hr. Ellemann-Jensens stemme formentlig i en overskuelig fremtid vil sætte dem i. Og jeg synes ikke, de har fået noget særlig godt svar. Jeg kan ikke forestille mig, hvordan de kan tilfredsstilles af interne udvalgsbehandlinger omkring dette spørgsmål.

Men jeg vil da håbe, at disse folk har hørt hr. Helge Adam Møllers beroligende forklaringer af, hvordan de er uddannet, og hvordan de er udstyret osv., og at de dermed vil forstå, at de, som har været igennem dette lynkursus på 4 uger, ikke har forstået noget af det hele, mens hr. Helge Adam Møller ved, hvordan det går til, og hvordan de skal gerere sig, når de kommer derned.

Det er sikkert utrolig beroligende for de pågældende.

(Kort bemærkning).

Annette Just (FP):

Jeg kan forstå, at det er nødvendigt at forklare hr. Ellemann-Jensen, at når forsvarsministeren begynder at rode sig ud i at sige, at han håber, der eventuelt vil komme noget ud-

[Annette Just]

dannelse henimod slutningen af september, så er vi nødt til som ansvarlige folketingspolitikere at spørge, hvad i alverdens riger og lande det er, det drejer sig om. Det ville jeg også have gjort, om det havde været hr. Ellemann-Jensen, der havde stået her som minister, og jeg er ikke et sekund i tvivl om, at forsvarsministeren beredvilligt vil besvare yderligere tusind spørgsmål, som vi nu har tænkt os at stille i Forsvarsudvalget.

Forsvarsministeren (Hans Hækkerup):

Jeg vil gerne sige først og fremmest til hr. Pelle Voigt, men også til fru Annette Just, som har deltaget så ivrigt i denne debat på et højt teknisk niveau, at det, der er tale om her, er, at vi har personer i det danske forsvar, som er uddannet og udrustet til at løse denne opgave.

Samtidig må jeg også sige, at der selvfølgelig – og det er i hvert fald hr. Pelle Voigt formodentlig ikke ukendt med – i nogle lande findes forsvarsmateriel, som er mere avanceret end det, som vi inden for den økonomiske ramme, vi har til rådighed, har haft mulighed for at anskaffe til dansk forsvar.

Derfor gør vi det – og det er faktisk parallelt til situationen, dengang vi sendte »Olfert Fischer« til Golfen – at vi beder nogle af de os venligtsindede lande om at låne os dette mere avancerede udstyr, og så uddanner vi folkene til at betjene det i den mellemliggende tid, der er. Det giver os en endnu bedre mulighed for at gennemføre opgaven og for at sikre, at flystøtten virker – hvis den skulle blive nødvendig i den værst tænkelige situation.

Det mener jeg er en fornuftig og naturlig fremgangsmåde. Vi drømmer selvfølgelig ikke om at sende folk ud på opgaver, som de ikke er udrustet eller uddannet til at løse, men vi mener, at det kan lade sig gøre inden for den ramme, vi taler om her.

Lad mig endelig erindre om, at da vi havde løst vores opgave i Golfen, hvor vi lånte Stingermissiler hos et os venligtsindet land, så førte det til, at Folketinget efterfølgende traf beslutning om, at vi som en fast del af vores forsvar skulle have sådanne missiler. Jeg ved ikke, om min hukommelse svigter, men jeg har en erindring om, hvordan SF stemte også i den situation.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Forslagets overgang til anden (sidste) behandling
vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at forslaget henvises til Forsvarsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den sidste sag på dagsordenen var:

2) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 106:

Forslag til folketingsbeslutning om stop for tvangsudkommandering af soldater til områder uden for det egentlige NATO-område.

Af Annette Just (FP) m.fl.
(Fremsat 16/8 1993).

Forslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Forsvarsministeren (Hans Hækkerup):

Da vi i Folketinget i september 1992 drøftede spørgsmålet om at stille en dansk militær styrke til rådighed for De Forenede Nationer i Bosnien-Hercegovina, opfordrede et flertal regeringen til at føre forhandlinger med henblik på fastsættelse af klare retningslinier for fremtidig deltagelse i militære styrker med internationale opgaver.

Denne opfordring agter regeringen naturligvis at følge, og der er enighed mellem forligspartierne om at indlede disse forhandlinger her i august måned i forbindelse med drøftelser af opstilling af den internationale brigade.

Regeringen kan ikke støtte det af Fremskridtspartiet fremsatte forslag.

Ove Fich (S):

Dette beslutningsforslag handler om spørgsmålet om frivillighed eller ej, og som jeg sagde under den foregående sag på dagsordenen, ønsker vi, at denne problemstilling tages op i forbindelse med beslutningen om den internationale styrke.

På den baggrund afviser vi forslaget.